

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ.

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Ε'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1956

ΑΡΙΘ. 5

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΑΙ ΣΥΝΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

“Οτε, πρό τινων ἐτῶν, ἤσκειν χρέη Πρωτοσυγκελλεύοντος εἰς Ἐπαρχίαν τινά, εἶχον εἰσηγηθῆ καὶ εἶχε γίνεαι ἀποδεκτόν, ἵνα κατὰ Σάββατον συνέρχωνται εἰς τὸ μητροπολιτικὸν οἴκημα οἱ Ἐφημέριοι τῆς πόλεως τῆς ἑδρας καὶ τῶν προαστείων πρὸς κοινήν, συστηματικὴν κατὰ τὸ δυνατόν, μελέτην τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ ἔργον των ζητημάτων. Τὸ μέτρον τοῦτο, ἐφαρμοσθέν, σὺν τῇ τακτικῇ κατὰ περιφερείας συγκλήσει φροντιστηριακῶν Ἐφημεριακῶν Συνάξεων, ἐπὶ τετραετίαν περίπου, ἐπεδοκιμάζετο ζωηρῶς καὶ ὑπ’ αὐτῶν τούτων τῶν Ἐφημερίων. Εἶναι δὲ γεγονός, ὅτι οὗτοι εὗρισκον οὕτω τὴν εὐκαιρίαν καὶ νὰ κατατοπίζωνται ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων αὐτοὺς θεμάτων, καὶ νὰ ἐκθέτουν τὰ προβλήματα τοῦ ἑκάστος, καὶ νὰ συνεννοοῦνται ἐπὶ τῶν ζητημάτων ἐκείνων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ διαφορὰ γνωμῶν καὶ ἀντιλήψεων καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς μορφώσεως καὶ πείρας εἶναι φυσικὸν νὰ δημιουργῇ διχογνωμίας, ἐπὶ σκανδαλισμῶ πολλὰκις τῶν συνειδήσεων τῶν πιστῶν.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας, ἵν’ ἀναλάβω τὴν ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ σημερινῇν θέσιν μου, ἐνόμισα ὅτι ἦτο χρέος μου τὴν οὕτω κτηθεῖσαν ἀγαθὴν πείραν νὰ θέσω ὑπ’ ὄψιν τῆς Γεν. Δ. εὐθύσεως καὶ εἶμαι εὐτυχῆς, διότι ἐγένοντο ἐνθουσιωδῶς αἱ προτάσεις μου ἀποδεκταί. Ἐν συνεργασίᾳ δὲ μετὰ τοῦ τότε Πρωτοσυγκέλλου, τοῦ νῦν Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ρωγῶν, κ. Διονυσίου Ψαρριανοῦ, κατηγορήθη καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν θεμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἡσχοῦντο αἱ Ἐφημεριακαὶ Συνάξεις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς, συγκαλούμεναι ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο, τεθὲν ὑπ’ ὄψιν τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐνεκρίθη ἀσμένως ὑπ’ Αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὅμως ἐξ ἐμποδίων καθαρῶς τεχνικῶν, καίτοι ἐγένετο ἡ ἐναρξίς των λίαν ἐπιτυχῶς, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ συνεχισθῶσιν, ὑπ’ ἣν μορφήν εἶχον προγραμματισθῆ, παρὰ τὴν καλὴν διάθεσιν πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων.

“Ὅθεν μὲ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον εἶδον, ὅτι ἡ ἰδία πλέον ἢ Ἰερά Ἀρχιεπισκοπή, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὠργάνωσε κατὰ σύστημα πολὺ πρακτικώτερον καὶ ἀποδοτικώτερον τὰς Συνάξεις ταύτας. Καὶ ἤδη συνέρχονται τακτικῶς οἱ Ἐφημέριοι τῶν δύο πόλεων κατὰ τομεῖς, περιλαμβάνοντας τὰς γειτνιαζούσας μετὰξὺ τῶν Ἐνορίας, ὑπὸ τὴν ὑπεύθυνον διεύθυνσιν ἐνὸς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων Ἐφημερίων τῶν ἰ. ναῶν ἐκάστου τομέως. Αἱ τακτικαὶ αὗται Ἐφημεριακοὶ Συνάξεις ἀσχολοῦνται ἐπὶ θεμάτων, τὰ ὅποια ἐκάστοτε εἰσηγεῖται καὶ ἀναπτύσσει ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τούτων «τομεάρχης» Ἐφημέριος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν κατευθύνσεων καὶ ὁδηγιῶν, αἱ ὅποια καταρτίζονται μετὰ τὴν μελέτην αὐτῶν ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πανοσ. Πρωτοσυγγέλλου κ. Γαβριὴλ Καλοκαιρινοῦ συνεργουμένης ἐν τῇ Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῇ Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τὰ πορίσματα τίθενται ὑπ’ ὄψιν τῶν «τομεαρχῶν», κατὰ 15θήμερον ἐπίσης συνεργουμένων μετὰ τῶν μελῶν τῆς Κ. Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν καὶ πάλιν τοῦ Πρωτοσυγγέλλου.

Τῶν συσχέψεων τούτων μετέχω ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ ὁ γράφων, ὑπὸ τὴν ιδιότητά μου ὡς τοῦ ἀρμοδίου ἐν προκειμένῳ Ἐπιτελοῦς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Χαίρω δὲ μεγάλως, διότι εὐρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ ἐξάρω καὶ τὴν συστηματικότητα καὶ τὴν μεθοδικότητα τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐρεΐαν ἀντίληψιν καὶ τὴν παμμερῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ὁποίας, ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ κατανοήσεως καὶ συνεργασίας, διεξάγονται αἱ ἐργασίαι τόσο ἐν τῷ στενωτέρῳ, ὅσον καὶ ἐν τῷ εὐρυτέρῳ κύκλῳ τῆς, ὡς ἀνωτέρω, προπαρασκευῆς τῶν, περὶ ὧν ὁ λόγος, Ἐφημεριακῶν Συνάξεων, τὰς ὁποίας αὐτοπροσώπως παρακολουθοῦν τακτικῶς, ἐν Ἀθήναις μὲν ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐν Πειραιεῖ δὲ ὁ αὐτόθι Ἐπίτροπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός.

Ἄλλ’ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μοῦ προξενεῖ ἰδιαιτέραν χαρὰν, εἶναι τό, ὅτι κατὰ τὰς τακτικὰς ταύτας συσχέψεις, τόσο τῆς Κ. Ἐπιτροπῆς ὅσον καὶ τῆς ὁμάδος τῶν «τομεαρχῶν», διαπιστοῦται ὄχι μόνον ἡ ἀπόλυτος διάθεσις πρὸς ἀμοιβαίαν κατανόησιν, ὡς προεῖπον, καὶ συνεργασίαν μετὰξὺ ἀπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν μετεχόντων τούτων ἀγαπητῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι αἱ συσχέψεις αὗται ἀποτελοῦν μίαν πρῶτης τάξεως εὐκαιρίαν πρὸς μελέτην τοῦ ἄκρως, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ἐπείγοντος ζητήματος τοῦ συντονισμοῦ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου προσπαθειῶν τῶν ἐπὶ μέρους θρησκευτικῶν κινήσεων, ἐφ’ ὅσον, κατ’ εὐτυχῆ συγκυρίαν, μετέχουν τῶν συσχέψεων, ὑπὸ τὴν ιδιότητά των ὡς Κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ στελέχη τῶν με-

γαλιετέρων και σπουδαιοτέρων ἐκ τῶν κινήσεων τούτων. Εἶμαι δὲ πλέον ἢ βέβαιος, ὅτι, παρὰ τὴν ποικιλίαν τῶν προγραμμάτων δράσεως — ἀναγκαίαν, ἄλλως, και χρήσιμον, ὡς ἐκ πεποιθήσεως κατ' ἐπανάληψιν ἔχω γράψει —, εἶναι πλέον ἢ δυνατόν νὰ συμβάλουν ὅλαι αἱ τοιαῦται κινήσεις εἰς τὸ νὰ δώσουν τὰ καλλίτερα στελέχη και τὰ ἀρτιώτερον κατηρτισμένα ἔμφυχα ὄργανα εἰς τὸ κατ' Ἐνορίας, ἰδίᾳ, ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ζήτημα τοῦτο, προέκυψεν ἤδη εἰς μέσον, ὑπὸ τὴν ὁμόφωνον και ἐνθουσιώδη ἀπὸ μέρους πάντων ἐπιδοκιμασίαν, εἰς μίαν τῶν τελευταίων συσκέψεων τῆς προαναφερθείσης Κ. Ἐπιτροπῆς—ἐξ ἀφορμῆς εἰσηγήσεώς μου περὶ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ἐνοριακοῦ Ποιμένος μετὰ τοῦ λογικοῦ του Ποιμνίου. Καί, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ γενικῆς συγκινήσεως, προὔταθη και ἐγένετο δεκτόν, ὅπως καταστή τούτο ἀντικείμενον θερμῆς ἀπὸ μέρους ὄλων προσευχῆς.

Πρωτοπρ. ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΑΛΗΝΑΙΟΣ
Διευθυντῆς παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ.

ΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΑ ΤΥΧΗΡΑ

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ (*)

Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθῆ; Ἡ ἱερωσύνη δὲν εἶναι ἐπάγγελμα βιοποριστικόν. Εἶναι ἀποστολή ἱερά, εἶναι διακονία ὑψηλή, εἶναι «τέχνη τεχνῶν και ἐπιστήμη ἐπιστημῶν». Ἐπομένως, ὅλα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἱερέως πρέπει νὰ εἶναι ἀνώτερα σεμνά, ἅγια.

Ἄλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι οἱ κληρικοὶ δὲν ἔχουν και ἀνάγκας, δὲν χρειάζονται και αὐτοί, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, τὰ μέσα πρὸς συντήρησιν. Πολλοὶ ἱεροκατήγοροι λησμονοῦν πολλὰς φορές, ὅτι και ὁ ἱερεὺς ἔχει οἰκογένειαν πού πρέπει νὰ συντηρήσῃ, παιδιὰ ἢ ἀδελφὰς πού ὀφείλει νὰ ἀποκαταστήσῃ, γέροντας γονεῖς, πού εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προστατεύσῃ και νὰ γλυκάνῃ τὰ γηρατεῖά των.

Ἡ συντήρησις του, λοιπόν, εἶναι λογικωτάτη ἀπαίτησις, τὸ νομιμώτερον και δικαιοτέρον πρᾶγμα. Πρέπει νὰ ζῆσῃ και ὁ ἱερεὺς. «Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· και ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ» (Α' Τιμόθ. 5,18), παραγγέλλει ὁ Θεός.

Ἀπὸ ποῦ ὅμως θὰ συντηρηθῆ; Ἡ Ἐκκλησία, ἀπογυμνωμένη πλέον ἀπὸ τὴν περιουσίαν της, ἀδυνατεῖ νὰ λύσῃ τὸ μισθολογικόν πρόβλημα τοῦ Κλήρου. Ἡ Πολιτεία; Μακάρι νὰ ἀνελάμβανεν αὐτὴ τὴν ἀξιοπρεπῆ μισθοδοσίαν του, ὅπως εἶναι τὸ καθήκον και ἡ ὑποχρέωσις της. Εἰς ποῖον ἄλλον ὀφείλει τόσα, ὅσα εἰς τὸν πτωχὸν

(*) Ἀπὸ τὰ θέματα τῶν Ἐφημεριακῶν Συνάξεων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

καὶ πολλάκις ρακένδυτον, ἀλλὰ φιλόπατριν καὶ μαρτυρικὸν πατᾶν; Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ Πολιτεία καὶ ἂν δίδῃ κάτι, τὸ δίδει μὲ τὸ σταγονόμετρον καὶ εὐκαίρως ἀκαίρως ἀπειλεῖ καὶ αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον νὰ τὸ περικόψῃ.

Τί ἀπομένει, λοιπόν; Νὰ ἀντλή τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, ὅπως ἐγένετο καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν. Ὁ ἱερεὺς προσφέρει εἰς τοὺς ἐνορίτας του τὰ πνευματικά, τὴν ἱεράν διακονίαν του. Γίνεται ὁ ὑπηρετῆς των εἰς τὰς ψυχικὰς των ἀνάγκας. Καὶ οἱ πιστοὶ ὀφείλουσιν — αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη — νὰ ὑπηρετήσουν εἰς τὰς ὕλικὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμένου των. «Εἰ ἡμεῖς», λέγει ὁ θεόπνευστος Ἀπόστολος, «ὕμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπέираμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;» (Α΄ Κορινθ. 9, 11).

Παραμένουν, λοιπόν, ὡς ἔσοδον, πού θὰ συμπληρώσουν τὸν πενιχρὸν μισθὸν πού παίρνει ὁ ἱερεὺς, τὰ λεγόμενα «τυχηρὰ» ἢ καλύτερα τὰ κανονικά, αἱ εὐλογίαι. Ὅφείλομεν ὅμως νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὰ τυχηρὰ κατήντησαν εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀγκάθι. Δημιουργοῦν ὄχι σπανίως ἀναστατώσεις συνειδήσεων, διαπληκτισμοὺς, ἐχθρότητας μεταξύ ποιμενομένων καὶ ποιμένου, σκανδαλισμοὺς μὲ ὅλα τὰ ἐπακόλουθὰ των. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς αἰσθάνονται μειονεξίαν καὶ λύπην νὰ τείνουν χέρι... Πόσες φορές δὲν ἐστενοχωρήθησαν καὶ δὲν ἐκουράσθησαν ψυχικῶς καὶ δὲν ηὔχθησαν νὰ ἔλειπαν καλλίτερα, ἐξ αἰτίας τοῦ τρόπου πού τὰ δίδουν οἱ πολλοί; Τί νὰ κάμουν ὅμως; Πῶς νὰ ζήσουν;

Ἐφ' ὅσον πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος διακανονισμοῦ τῆς συντηρήσεως τοῦ Ἐφημερίου, δύο εἶναι τὰ προκύπτοντα ζητήματα. Ἡ διαφώτισις τοῦ ποιμνίου περὶ τῶν ὕλικῶν ὑποχρεώσεων του ἀπέναντι τοῦ ἱερέως του καὶ ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ποιμένου κατὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν δικαιωμάτων του.

Ἡμεῖς ἐδῶ θ' ἀσχοληθῶμεν μὲ τὸ δεύτερον, μὲ τὸ πῶς δηλ. θ' ἀσκήσωμεν τὸ δικαίωμα μας εἰς ὕλικὴν ἀμοιβήν.

Καὶ ἐδῶ εὐρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος, τὴν ὁποίαν πρέπει ὅλοι νὰ προσέξωμεν.

Πῶς, λοιπόν, θὰ τὸ ἀσκήσωμεν; Τὴν ἀπάντησιν μᾶς τὴν δίδει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. «Πρεσβυτέρους, τοὺς ἐν ὑμῖν, παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες (ἐπιβλέποντες αὐτὸ μὲ κάθε προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν) μὴ ἀναγκαστικῶς (ὄχι ἐξ ἀνάγκης, ἐπεὶδὴ εὐρεθήκατε εἰς τὴν θέσιν τοῦ πρεσβυτέρου), ἀλλ' ἐκουσίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κληρῶν (χωρὶς νὰ κατα-

πιέζετε και τυραννῆτε τοὺς πιστοὺς), ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου» (Α' Πέτρ. 5,1-3).

Πῶς νὰ τὸ ἀγνοήσωμεν; Διακονοῦμεν εἰς σωτηρίαν ψυχῶν. Τὸ ἔργον μας εἶναι τόσο μεγάλο, τὸ ἀξίωμά μας τόσο ὑψηλόν, ἡ διακονία μας τόσο οὐρανια, ὥστε ἐπιβάλλεται νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὴν ἀνωτέραν αὐτὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἀποστολῆς μας τὰ πάντα. Καὶ συμφέροντα καὶ ὕλικοι ἀνάγκαι καὶ χρηματικαὶ ἀπολαυαί, ὅλα. Νὰ μὴ κάμνωμεν ποτὲ κακὴν χρῆσιν τῆς ἐξουσίας ν' ἀμειψθῶμεν, διὰ τὴν ἐξυπρέτησιν ποῦ προσφέρομεν εἰς τοὺς πιστοὺς. "Ἐτσι θὰ ἠμποροῦμεν, μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, νὰ κηρύσσωμεν: αἶνα εὐαγγελιζόμενοι ἀδάπανον θήσωμεν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ ἡμῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ» (Α' Κορινθ. 5,18).

"Όταν ἐνθυμούμεθα, τί εἴμεθα, ὅταν ἐμβαθύνωμεν συχνὰ-πυκνὰ εἰς τὴν ἱερότητα τῆς ἀποστολῆς μας, ὅταν κρατοῦμεν πάντοτε ζωντανὴν τὴν πνευματικότητά μας, τότε θὰ παίρνωμεν τὰ κανονικὰ μὲ μίαν συμπεριφορὰν, ποῦ οὔτε ἡμᾶς θὰ μειώνη οὔτε τοὺς πιστοὺς θὰ σκανδαλίζη. "Όχι μὲ ἀπότομον τρόπον, ποῦ χρησιμοποιοῦν μερικοί, οἱ ὁποῖοι μάλιστα δὲν διστάζουν νὰ φωνάζουν: «'Εργάζομαι καὶ πρέπει νὰ πληρωθῶ καλά!»! Θὰ φερώμεθα μὲ τὴν εὐγένειαν καὶ λεπτότητα καὶ ἀνωτερότητα, ποῦ πρέπει νὰ διακρίνη τὸν ἱερέα τοῦ Χριστοῦ. Δὲν θὰ προβάλλωμεν ὡμὰ τὰς ἀπαιτήσεις μας: «Δῶσε τόσα, ἀλλοιῶς δὲν γίνεται τίποτε!»! Δὲν θὰ κτυποῦμε τὸ χέρι εἰς τὸ τραπέζι φωνάζοντας: «Δὲν θὰ γίνω ἐγὼ κοροῖδο κανενός!»! Θὰ φανῶμεν καὶ ἐδῶ ἀξιοπρεπεῖς. Θὰ συμπεριφερθῶμεν μὲ τὴν σοβαρότητα καὶ ἱεροπρέπειαν ποῦ ἀρμόζει εἰς τὸ ἀξίωμά μας. Θὰ ὁμιλήσωμεν μὲ ἀνεκτικότητα καὶ προσοχὴν, ὅταν ἔχωμεν ἐμπρὸς μας δυστροποῦντας ἐνορίτας. Θὰ τοὺς διαφωτίσωμεν μὲ πραότητα καὶ καλωσύνην καὶ ὑπομονήν, ὅτι πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ζήσωμεν, χρειάζεται καὶ ὁ ναὸς νὰ συντηρηθῇ...

Οὔτε πάλιν θὰ βλέπωμεν τοὺς Χριστιανοὺς, ποῦ ἔρχονται νὰ τοὺς ἐξυπηρετήσωμεν εἰς τὰς πνευματικὰς τῶν ἀνάγκας, ὡς π ε λ α τ α ς, ποῦ πρέπει νὰ τοὺς πάρωμεν ὄσα-ὄσα, οὔτε θὰ κάμνωμεν παζάρια μαζὶ τῶν, ὅπως κάμνουν οἱ ἔμποροι. Δὲν θ' ἀφήσωμεν τὴν τάσιν τοῦ πολλοῦ κέρδους, ποῦ περιτριγυρίζει καὶ ἡμᾶς. Δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας νὰ θελήσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ περισσότερα ἀπὸ ὄσα δικαιούται νὰ πάρῃ. Ἡμεῖς εἴμεθα διάκονοι Χριστοῦ, ποῦ ἐτιμήθημεν μὲ τὴν ἀποστολήν νὰ διακονήσωμεν ψυχὰς «ὕπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε». Θὰ φερθῶμεν μὲ ἀπλότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν. «Δώσατε ὅ,τι θέλετε».

Δὲν θὰ κυττάζωμεν ποτὲ τί μᾶς δίδουν. Οὔτε, ὅταν μᾶς δι-

δουν πολλά, θὰ ἐκδηλώνωμεν εὐχαρίστησιν καὶ χαρὰν καὶ θὰ ἐξαν-
τλούμεθα εἰς εὐχαριστίας καὶ κολακείας. Οὔτε, ὅταν μᾶς προσ-
φέρουν ὀλίγα, θὰ δεῖξωμεν δυσαρέσκειαν, σκυθρωπότητα, ἢ ἄλλα
παρόμοια αἰσθήματα. "Ὅ,τι καὶ ἂν μᾶς δώσουν, ὀλίγα — πολλά,
δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ καθόλου, οὔτε τὴν ὥραν ἐκείνην οὔτε
ἀργότερα." Ἔτσι θὰ δεῖξωμεν, ὅτι εἴμεθα ἀνώτεροι χρημάτων καὶ
θὰ ἐξυψωθῶμεν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἐνοριτῶν μας.

Εἰς περίπτωσιν μάλιστα οἰκονομικῆς ἀδυναμίας τοῦ πιστοῦ,
θὰ ὑποχωρήσωμεν, θὰ προσφέρωμεν καὶ δωρεὰν ἀκόμη τὰς ὑπηρε-
σίας μας. Δὲν ἤμποροῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν τέλεσιν μυστηρίου, διότι
δὲν μᾶς πληρώνουν, καὶ πολὺ περισσότερον, ὅταν δὲν ἔχουν νὰ μᾶς
πληρώσουν. «Δωρεὰν ἐλάβετε δωρεὰν δότε». Ἔτσι μᾶς θέλει
ὁ Θεός. Ἔτσι μᾶς περιμένει ἡ Ἐκκλησία. Ἔτσι ζητεῖ καὶ ὁ μέγας
Ἀπόστολος τὸν κληρικὸν «ἀνεπίληπτον, νηφάλιον, κόσμιον, μὴ
πλήκτην (νὰ μὴ βιαιοπραγῇ), μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον
(ξένον πρὸς τὰς φιλονεικίας), ἀφιλάργυρον». (Α' Τιμόθ. 3, 2-3).

Πῶς νὰ τὸ κάμωμεν; Πρέπει νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι, προκειμένου
νὰ σκανδαλισθῇ μία ψυχὴ, νὰ θυσιάσωμεν καὶ τὰ πλεόν νόμιμα δι-
καιώματά μας. Ἡ ζημία ἢ ὑλική, ἢ μικρὰ ἢ μεγάλη, ποῦ θὰ ὑπο-
στῶμεν, εἶναι τίποτε ἐμπρὸς εἰς τὴν πνευματικὴν βλάβην ποῦ
ὕφισταται ὁ ἐνορίτης, ὅταν διὰ τὴν ἀμοιβὴν διαπληκτίζεται με-
τὸν Ἐφημέριόν του. Θὰ προτιμᾷ ὁ ἱερεὺς τοῦ Χριστοῦ νὰ στερηθῇ
αὐτός, παρὰ νὰ γίνῃ ἐμπόδιον καὶ πρόσκομμα εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ
ποιμνίου του. «Οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ» (δὲν ἐκάμαμεν
χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων μας αὐτῶν), λέγει ὁ θεόπνευστος Ἀπό-
στολος, «ἀλλὰ πάντα στέγομεν (ὑποφέρομεν κάθε εἶδους στερήσεις),
ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν (διὰ νὰ μὴ παρεμβάλωμεν τὸ παρα-
μικρὸν ἐμπόδιον) τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ» (Α' Κορ. 9, 12-13).

Μόνον ὅταν μᾶς συνέχῃ ὀλοκλήρους τὸ πνεῦμα αὐτό, ποῦ δια-
κατεῖχε καὶ τὸν Ἀπόστολον, αἱ σχέσεις μας πρὸς τὸ ποίμνιον θὰ
εἶναι ὀμαλαί, εὐχάριστοι, οἰκοδομητικαί. Θὰ λείπουν αἱ συγκρού-
σεις καὶ οἱ διαπληκτισμοὶ μετὰ τοὺς ἐνορίτας. Θὰ παύσουν τὰ παρα-
πονα ποῦ ἀκούονται κατὰ τοῦ Κλήρου. Θὰ ἀποτραποῦν οἱ σκανδα-
λισμοὶ συνειδήσεων, ποῦ τόσῃν φθορὰν τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλη-
σίας καὶ τοῦ Κλήρου τῆς ἀπεργάζονται.

Μὰ ἔτσι θὰ πεινάσωμεν, ἴσως εἰπῆ κανεὶς. Ἐκ πρώτης ὄψεως
ἔτσι φαίνεται τὸ πρᾶγμα. Διότι εἰς τοὺς καιροὺς αὐτούς, ὅπου ἓνα
τμῆμα τῆς κοινωνίας ζῆ μέσα εἰς τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν θρη-
σκευτικὴν ἀδιαφορίαν, δὲν ἤμποροῦμεν νὰ παραβλέψωμεν τοῦτο
τὸ ἀδιαμφισβήτητον: Εἶναι ἀρκετοί, εἶναι πολλοὶ οἱ Χριστιανοὶ
ποῦ δὲν ἀντιλαμβάνονται, ὅτι πρέπει καὶ ὁ ἱερεὺς τῶν νὰ ζῆσῃ.
Καὶ συμβαίνει τοῦτο τὸ παράλογον. Ἐν ᾧ δὲν ἔχουν καμμίαν

ἀντίρρῃσιν νὰ πληρώσουν τὸν ἱατρόν, τὸν δικηγόρον, καὶ γενναῖα μάλιστα, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ποὺ τοὺς προσέφεραν, εἰς τὸν ἱερέα καὶ τὸν ναὸν ἔχουν τὴν ἀπαίτησιν νὰ μὴ δώσουν οὔτε δεκάρα. Δὲν ἀναγνωρίζουν εἰς τὸν Ἐφημέριόν των τὸ δικαίωμα νὰ πληρωθῇ, δηλ. νὰ ζήσῃ. Ἐν τούτοις, ἂν ἡμεῖς στεκώμεθα εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς μας, «μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν (ἀφορμὴν σκανδάλου), ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία» (Β' Κορινθ. 6,3), ὅταν, εὐσεβεῖς ἡμεῖς, ἀγωνιζώμεθα νὰ δημιουργήσωμεν λαὸν εὐσεβῆ, «ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διακόνους», θὰ ἔχωμεν λελυμένον κάθε ζήτημα ποὺ σχετίζεται μετὰ τὴν ὕλικὴν συντήρησιν μας. Ἀδύνατον λαός, τρεφόμενος πνευματικῶς καὶ καθοδηγούμενος ἀπὸ ποιμένας ἐμπνευσμένους, νὰ ἀφήσῃ τὸν ἱερέα τοῦ πάσχοντα, στερούμενον, νηστικόν. Ἀδύνατον, ὁ εἰπὼν «ἄξιός ἐστι ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ» νὰ στερήσῃ τῶν ἀναγκῶν τὸν ἐργάτην τοῦ ἀμπελῶνός του. Ἡ πνευματικὴ μας ἀτονία μαζί με μίαν συμπεριφορὰν, ποὺ πολλάκις καταρρίπτει τὸ κύρος μας καὶ ἀποχρωματίζει εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἐνοριτῶν τὴν ἱερότητα τῆς διακονίας μας, συνετέλεσαν εἰς κάποιον τοῦλάχιστον βαθμὸν, νὰ δημιουργηθῇ γύρω μας αὐτὴ ἡ ψυχρότης τῶν πιστῶν, ἂν μὴ καὶ ἡ ἐχθρότης των. Κατόπιν παραπονούμεθα, διατί ὀλιγόστευσαν αἱ ἱεροτελεστίαί, διατί ἐγκατελείφθησαν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, καθὼς καὶ διατί ἄλλοι δυστροποῦν νὰ ἐκπληρώσουν πρὸς τὸν ναὸν καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ τὰς ὑποχρεώσεις των.

Καὶ τὰ πράγματα θὰ χειροτερεύσουν, ἐὰν δὲν ἀλλάξωμεν ἡμεῖς πρῶτοι, ἐὰν δὲν ἐξυψωθῶμεν πρῶτοι ἡμεῖς πνευματικῶς.

Ἐδῶ πλέον ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κύριον σημεῖον. Ποῖον εἶναι αὐτό; Ἡ ἠθικὴ ἐξύψωσις ἡ ἰδικὴ μας θὰ φέρῃ καὶ τὴν ἀξιοπρεπῆ ὕλικὴν συντήρησιν μας. Ὁ θεόπνευστος Παῦλος δὲν κουράζεται νὰ βροντοφωνῇ «ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω» (Ἐβρ. 13,65). Διότι Κλῆρος μετὰ δρᾶσιν διδασκτικὴν, φιλόφρονον, μορφωτικὴν, πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν, φωτισμένην, μετὰ ἀληθινὴν ἀγάπην πρὸς τὸν λαόν, ποτὲ δὲν θὰ σκεφθῇ διὰ τὴν αὔριον, ποτὲ δὲν θὰ ἀνησυχῆσῃ περὶ τῶν ὕλικῶν του ἀναγκῶν. Θὰ φροντίσῃ δι' αὐτὰ ἡ θεία Πρόνοια καὶ τὸ φωτισμένον ποίμνιον. Τότε θὰ ἰσχύῃ πλήρως καὶ δι' ἡμᾶς τό· «εἰ τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν καὶ τὰ σαρκικὰ θερίσομεν». Καὶ θὰ ἐμπιστευώμεθα τὸν ἑαυτὸν μας καὶ τὴν συντήρησιν μας εἰς τὸν Κύριον, κατὰ τὸ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου· «πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτὸν (τὸν Θεόν), ὅτι αὐτῷ μέλλει περὶ ὑμῶν» (Α' Πέτρ. 5,7).

Ἄρχμ. ΠΕΤΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΑΣ

Ἱεροκῆρυξ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ

Ο ΙΕΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Δέκα ὀκτὼ δλόκληροι αἰῶνες ἔχουν παρέλθει. Ἐφέτος συν-επληρώθη ἓνα ὑπέροχον χριστιανικὸν ἰωβηλαῖον. Εἶναι ἡ χιλιοστὴ ὀκτακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἠτύχησε νὰ γίνῃ μεταλαμπαδευτὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐνας βραχίων τῆς ἑπταφώτου λυχνίας τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ Σμύρνη, ἔχει τὸ μέγα προνόμιον, ὅτι εἶχε ποιμένα καὶ ἀρχηγὸν τῆς τὸν ἱερὸν Πολυκάρπον.

Ἐδρῖσκόμεθα εἰς τὰ πρῶτα ἀκόμη βήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἔχει πνιγῆ εἰς τὸ αἷμά της. Οἱ Ἀποστολοὶ ἔχουν ἤδη διανύσει τὸν δρόμον, ἔχουν τελειώσει τὸ ἔργον των. Φαίνεται ὅτι μόνον ὁ Ἰωάννης εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὴν γῆν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐφέσου κατευθύνει, στηρίζει καὶ ἐπιβλέπει τὰς Ἐκκλησίας καὶ γράφει τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς παραγγελίας του πρὸς τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὰς ἑπτὰ Ἐκκλησίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρεται καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης. Ἀλλὰ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην ἤλθε νὰ λαμπρύνῃ ἡ μεγάλη μορφή τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου.

Ἡ μακρὰ καὶ τόσον γόνιμος ζωὴ τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου θὰ ἀπῆται πολλὰς μελέτας καὶ χρόνον πολύν. Οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῆ εἰς τὰς λεπτομερείας τὸ ὑπέροχον καὶ πολυμερὲς ἔργον μιᾶς τόσον θαυμαστῆς φυσιογνωμίας μέχρι τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους.

Εἰς τρία σημεῖα θὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν, διὰ νὰ ἀνασύρωμεν πολὺτιμα διδάγματα ἀπὸ τὴν καλὴν ἀρχήν, τὴν γόνιμον ζωὴν, τὸ θαυμαστὸν τέλος τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου.

Ἄς σταματήσωμεν πρωτίστως εἰς τὴν ἀρχήν, εἰς τὸ πρῶτον ξεκίνημα. Ἐνα μικρὸ παιδί πού ἐγεννήθη χριστιανὸς ἢ ἔγινε πολὺ ἔνωρῖς χριστιανός, μὲ τὴν λάμψιν, τὸ ἀφάνταστον μεγαλεῖον καὶ τὴν θεῖαν μορφήν τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου. Ὁ νέος ἐκεῖνος, ἀνάμεσα εἰς τὰ νεανικὰ ὄνειρα, τὰ θέλητρα τοῦ κόσμου, τὰς ποικίλας ἐπιδιώξεις τῆς ἐποχῆς καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα τῆς κοινωνίας, εἶχεν ἀνάγκην προσανατολισμοῦ καὶ σταθερᾶς γραμμῆς πλεύσεως. Εἰσῆρχετο εἰς τὸ πέλαγος μιᾶς ζωῆς πλήρους εἰδώλων καὶ διαφθορᾶς, εἰς μίαν ἐμπορικὴν πόλιν, λιμένα ὀνομαστὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μὲ τὴν ἑκουομένην ἀνθρωπαγορὰν καὶ τὰς ἄλλας ἀθλιότητας τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ὁ νεαρὸς Πολυκάρπος εὗρε τὴν ὁδόν, ἐγνώρισε τὴν ἀλήθειαν, ὑπετάγη εἰς αὐτήν, τὴν ἐνεκολπώθη καὶ τίθεται ἐπὶ τὸ ἔργον. Ἡ ζωὴ του πλέον ἔχει σκοπὸν. Γνωρίζει ὅτι εἶναι χριστιανός καὶ τὴν ιδιότητά του αὐτὴν θὰ τὴν κρατήσῃ καὶ θὰ τὴν τιμῆσῃ μέχρι τελευταίας του ἀναπνοῆς.

Ἡ πίστις του εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν θὰ μείνῃ σταθερὰ καὶ θὰ ἀποτελῇ τὸν μοχλὸν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς του. Ἡ πίστις του εἶναι ζῶσα, ἀληθής, βεβαία. Ἔχει τὸ μέγα προνόμιον, ὅτι ζῆ εἰς τὴν ἐποχὴν ποῦ εἶναι ἀκόμη νεοί οἱ τάφοι τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν πρώτων Μαρτύρων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὸ αἷμα ἀχνίζει ἀκόμη εἰς τὴν γῆν. Ἡ γλυκεῖα φωνὴ τοῦ Ἰωάννου ἔρχεται νὰ τὸν πλημμυρίσῃ μὲ ἀφοσίωσιν καὶ λατρείαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἡ νίκη εἶναι λαμπρὰ καὶ τὸ κέρδος μέγα. Ὁ Χριστὸς ἐκέρδισεν ἕνα ἥρωϊκὸν στρατιώτην, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς ἀληθείας. Ὁ νεαρὸς Πολύκαρπος ἐσήκωσε τὸν σταυρὸν τοῦ χριστιανικοῦ καθήκοντος καὶ θὰ προχωρῇ ἀργὰ καὶ σταθερὰ πρὸς τὸν Γολγοθᾶν τῆς θυσίας καὶ τοῦ μαρτυρίου.

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐπικρατήσῃ. Ὁ διωγμὸς μαίνεται, ἡ εἰδωλολατρεία θριαμβεῖ, τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ σφαγιάζονται καθημερινῶς. Τὰ πάντα τρέμουν κάτω ἀπὸ τὴν σκληρὰν τυραννίαν. Οἱ ἄρχοντες λυσομανοῦν κατὰ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ὡς ἀπαθεῖς θεαταί, παρακολουθοῦν τὸ φρικτὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ μαρτύριον. Ἄλλ' ἡ νίκη εἶναι ἰδική του. Ἡ πίστις διαβλέπει τὸν θρίαμβον μέσα ἀπὸ τὸ αἷμα καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα τῶν χριστιανῶν μαρτύρων.

Ἴδου τὸ πρῶτον μέγα διδάγμα. Ὁ ἱερὸς Πολύκαρπος ἦτο νέος. Ἡ ζωὴ τὸν προσεκάλει εἰς τὸ ἰδικόν της τραπέζι. Ἡ κοινωνία τοῦ ἡνοιγε τὴν ἀγκάλην, τὰ χριστιανικὰ μαρτύρια καὶ οἱ διωγμοὶ ἤμποροῦσαν νὰ τὸν ἀποτρέψουν καὶ νὰ τὸν φοβίσουν. Ὅμως ἔκαμε τὸ ἥρωϊκὸν ξεκίνημα, ἐπῆρε τὴν ἀγίαν ἀπόφασιν καὶ προσετέθη εἰς τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐὰν αὐτὸ μεταφερθῇ εἰς τὴν ζωὴν μας καὶ εἰς τοὺς νέους μας, θὰ ἴδωμεν τὸν ἅγιον Πολύκαρπον σφοδρὸν ἐλεγκτὴν καὶ κατηγοροῦν ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθημεν χριστιανοί, εὐρισκόμεθα ὄχι εἰς τὴν ἀρχήν, ἀλλ' εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔχομεν τόσῃν εὐχέρειαν δράσεως, χωρὶς διωγμοῦς, κινδύνους καὶ μαρτύρια καὶ ὅμως τὸ ξεκίνημά μας γίνεται μὲ τόσῃν θρησκευτικῇ νωθρότητά καὶ ὁ προσανατολισμὸς μας εἰς τὴν ζωὴν τόσον ὑλιστικὸς καὶ ἐσφαλμένος. Χωρὶς σκοπὸν ταξιδεῖται τὸ πλοῖον; Χωρὶς θεμέλια κτιζεταί μία οἰκοδομή; Ὁ ἱερὸς Πολύκαρπος ἔθηκε τὰς βάσεις τῆς ζωῆς του σταθερὰς ἐπὶ τῆς ἀληθείας τῆς πίστεως. Γνωρίζει τι πιστεύει καὶ πῶς θὰ προχωρήσῃ. Ἔχει τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὅπως ἔγραφεν ὁ ἴδιος «τὴν βεβαίαν τῆς πίστεως ρίζαν ... ἥτις διαμένει καὶ καρποφορεῖ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν» καὶ τὴν πίστιν αὐτὴν θὰ διατηρήσῃ μέχρι τέλους. Εἰς τὴν τελευταίαν του θαυμασίαν προσευχὴν καὶ πάλιν διὰ τὴν

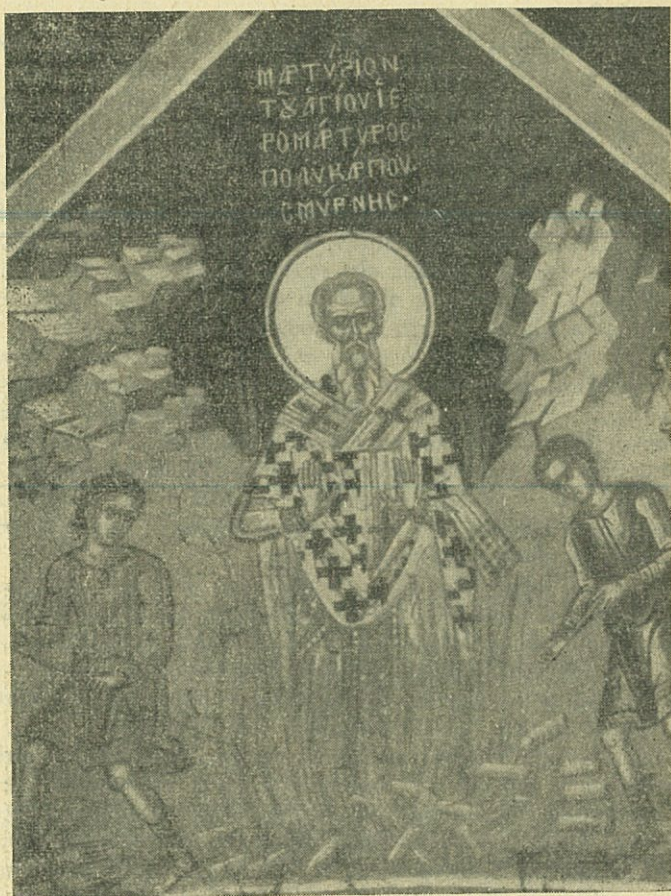
ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ ταύτην θὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Κύριον. «Εἶσαι ὁ ἀψευδὴς καὶ ἀληθινὸς Θεός» καὶ «τὴν περὶ σοῦ ἐπίγνωσιν εἰλήφαιμεν». Ἔβαλε τὰ θεμέλια. Ἐγνώρισε τὸν Χριστόν, τὸν ὁποῖον πιστεύει ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, διὰ τὰ μᾶς διδασκῆ νὰ προσέξωμεν τὸ ξεκίνημα τῆς ζωῆς μας, τὸν προσανατολισμὸν καὶ τὰς ἀποφάσεις μας, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ζωὴ μας καὶ τὸ ἔργον μας. Εἶναι τόσα πολλὰ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ζητοῦν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας καὶ προσπαθοῦν νὰ μᾶς ἀνακόψουν ἀπὸ ἱερά ξεκινήματα, νὰ μᾶς προσκολλήσουν εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν καὶ ἀπὸ τὸν βαθύτερον σκοπὸν τῆς ζωῆς μας.

Τώρα μιὰ γενικὴ ματιὰ εἰς τὴν μακρὰν ζωὴν τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου. Ἐὰν ἡ ἀρχὴν, τὸ ξεκίνημα, κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον εἶναι «τὸ ἔργον τῆς πίστεως», ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρᾶσις εἶναι «ὁ κόπος τῆς ἀγάπης». Ἐὰν τὸ πρῶτον εἶναι ἡ θεωρία, τὸ δεύτερον εἶναι ἡ πράξις, «τῆς θεωρίας ἐπίβασις».

Ὁ ἱερός Πολυκάρπος ἠξιώθη νὰ λάβῃ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἰωάννην. Ἦκουσε ἀπὸ τὸ στόμα του τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως ὁ Κύριος τὴν ἐδίδαξε. Ἐδέχθη ἀπὸ τὰ χέρια του τὴν ἱερωσύνην καὶ κατεστάθη ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας Σμύρνης. Ἡ μεγάλη αὐτῆ φυσιογνωμία θὰ δεσπόζῃ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ὀλοκλήρου τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Φάρος φωτεινός, «διδάσκαλος προφητικὸς καὶ ἀποστολικός». Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προκαλεῖ κατάπληξιν εἶναι ἡ πολυμέρεια τῆς δράσεώς του. Οὐδεμίαν πλευρὰν τοῦ ἔργου τοῦ ἀφήνει ἀσθενῆ καὶ ἀκάλυπτον. Δὲν παρουσιάζεται ὁ ἱερός Πολυκάρπος δυνατὸς εἰς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἀρετὴν, εἰς ἓν ἔργον, εἰς μίαν ἐκδήλωσιν, ἀλλὰ εἶναι δι' ὅλα καὶ ἐργάζεται εἰς ὀλόκληρον τὸν ἀμπελῶνα μὲ τὰς πολλὰς ἀπαιτήσεις τῶν ποιμαντορικῶν του καθηκόντων. Εἶναι ὁ μαχητὴς εἰς ὅλον τὸ πλάτος τοῦ τρομεροῦ μετώπου, ἑνὸς ἀνίσου καὶ φρικτοῦ ἀγῶνος, τῆς μικρᾶς καὶ ἀνισχύρου Ἐκκλησίας, κατὰ τῶν ἀναριθμῆτων ἀντιπάλων καὶ ἐμποδίων.

Ἴδου ὁ καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ πῶς παλαίει. Πόσος εἶναι ὁ ζήλος καὶ ἡ ἀγάπη του διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν ποιμαίνει. Τίποτε δὲν διαφεύγει τῆς προσοχῆς του. Οὐδένα ἀφήνει ἐκτεθειμένον καὶ παραπονεμένον. Λησμονεῖ ἑαυτὸν καὶ φροντίζει διὰ τοὺς πολλούς. Δείχνει «τὰ μιμήματα τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης», διότι «δεῦγμα τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης μὴ μόνον ἑαυτὸν θέλει σφίξσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδελφούς». Οὐδεμίαν τάξιν ἀφήνει ἀδίδακτον, ἀκατήχητον, ἀβοήθητον, ἀπροστάτευτον. Ἡ μέριμνα

του είναι συνετή και πλήρης. Ἄνδρες, γυναῖκες, ὀρφανὰ, χῆραι, παρθένοι, ἀσθενεῖς, πτωχοί, οἱ πάντες εὐρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν

Τὸ μαρτύριον τοῦ Ἱεροῦ Πολυκάρπου.

(Τοιχογραφία Ἱ. Μονῆς Φανερωμένης Σαλαμίνας, 1η' ατ.)

στοργικὴν μέριμναν καὶ τὸ ἀκοίμητον ἐνδιαφέρον ἀληθοῦς χριστιανοῦ ποιμενάρχου.

Πόσα δὲν θὰ εἶχε νὰ διδάξῃ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ Ἱεροῦ Πολυκάρπου τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς διδασκάλους

τῆς κοινωνίας, τοὺς πατέρας τοῦ λαοῦ, τοὺς γονεῖς καὶ κάθε ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ ὁποῖου κρέμανται ψυχαί, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ σωθοῦν καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀνάγκη νὰ προστατευθοῦν.

Τεραστία εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αἱ ρίζαι τῆς εἰδωλολατρίας εἶναι βαθεῖαι, αἱ προκαταλήψεις κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ συστηματικῶς καλλιεργοῦνται. Ποιναι καὶ διωγμοὶ καὶ μαρτύρια διὰ τοὺς χριστιανούς, τιμαὶ καὶ ἔπαινοι καὶ ἀμοιβαὶ διὰ τοὺς διώκτας καὶ τοὺς δημίους. Καὶ ὅμως ἐγινεν «ὁ διδάσκαλος τῆς Ἀσίας» καὶ πολλοὺς ἔφερεν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς καὶ μάλιστα ὁ ποιμὴν, νὰ ἀδιαφορῇ διὰ τὴν ἐξάπλωσιν καὶ ἐδραῖωσιν τῆς πίστεως εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας καὶ εἰς ὅσους τὴν ἀγνοοῦν, εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὴν ἔχουν παρανοήσει, ἢ δὲν εἶχαν τὴν εὐτυχίαν νὰ τὴν ἀκούσουν καὶ νὰ τὴν γνωρίσουν.

Τιτάνιος ἐπίσης ἦτο ὁ ἀγὼν τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου ἐναντίον τῶν αἱρέσεων, αἱ ὁποῖαι ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐλυμαίνοντο τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ ὑποστηριχθῇ, ἡ ὀρθὴ διδασκαλία νὰ θριαμβεύσῃ. Ὁ ἱερὸς Πολυκάρπος ἐστάθη στῦλος ἀκλόνητος τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας. Ἐστήριξε τοὺς πιστοὺς, κατήσχυε τοὺς αἰρετικούς καὶ θὰ μείνῃ ἱστορικὴ ἡ συνάντησίς του μὲ τὸν αἰρετικὸν Μαρκίωνα, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλεσε «πρωτότοκον τοῦ σατανᾶ».

Τί νὰ εἰπῶμεν διὰ τὰς ἀναριθμήτους αἱρέσεις τῶν ἡμερῶν μας, κατὰ τῶν ὁποίων τόσον χλιαρὰ καὶ ἐπιπολαία εἶναι ἡ ἀντίδρασις, τόσον ἀδιοργάνωτος ὁ πόλεμος, ὥστε λύκοι βαρεῖς ἐπιπίπτουν κατὰ τοῦ ποιμνίου, εὐρίσκοντες τὰς θύρας ἀνοικτάς, τοὺς ποιμένας κοιμωμένους καὶ τὰ πρόβατα ἀνίσχυρα νὰ ἀντισταθοῦν καὶ ἀνυπεράσπιστα εἰς τὴν λύσσαν τῶν θηρίων;

Ἐνας ἄλλος τομεὺς τοῦ ἔργου τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου ὑπῆρξε τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν. Τὸ ζήτημα τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, διὰ τὸ ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ καὶ μέχρι τῆς Ρώμης, παρὰ τὸ βαθὺ γῆρας, φανερώνει πόσον ἐπόθει τὴν τάξιν καὶ τὴν πειθαρχίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πόσον ἐπεζῆται τὸν σεβασμὸν τῆς παραδόσεως. Τοῦτο ἀναδεικνύει τὸν ἱ. Πολυκάρπον καὶ ἄνδρα ἐξόχου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος. Ὅσοι ἀγαποῦν τὸν Κύριον καὶ πονοῦν τὴν Ἐκκλησίαν Του δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν πληγῶνουν, νὰ τὴν διαιροῦν, νὰ τὴν ἀναστατώνουν. Τὰ σχίσματα καὶ αἱ διαιρέσεις, αἱ ἀσυμφωνίαι καὶ αἱ ταραχαὶ εἶναι ἔργα ἐγωῖσμοῦ καὶ καρποὶ τοῦ διαβόλου.

Προσωπικαὶ ἀντιλήψεις καὶ ἐγωϊστικαὶ ἐπιδιώξεις πολλάκις ἐδημιούργησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν θλίψεις καὶ συμφοράς. Τὰ ἀφω-

Ἐπὶ μακρὸν εἶχεν ἀνησυχῆσαι ἀπὸ μίαν βεβαίαν σκέψιν, ὅτι αὐτὸς ἦτο χαμένος· ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν πείσουν περὶ τοῦ ἀντιθέτου. Συχνὰ διελογίζετο: «Δὲν ἔχω ἐνασχοληθῆ μετὰ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν, παρὰ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ προσεπάθησα νὰ ἐργάζωμαι μόνον δι' Αὐτόν· ὁ,τιδὴποτε συμβῆ εἰς ἐμέ, εἴτε χαθῶ, εἴτε σωθῶ, θὰ συνεχίζω πάντοτε νὰ ἐνεργῶ ἀγνώως, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἔχω αὐτὸ τὸ καλὸν τοῦλάχιστον, ὅτι μέχρι θανάτου θὰ κάμνω πᾶν ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ, διὰ νὰ Τὸν ἀγαπῶ». Καὶ ὅτι αὕτη ἡ διανοητικὴ ἀνησυχία διήρκεσε ἐπὶ τέσσαρα ἔτη, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων αὐτὸς ὑπέφερε πολὺ.

Ἡ ζωὴ του ἦτο πλήρης τελείας ἐλευθερίας καὶ συνεχοῦς χαρᾶς. Ἐλογάριαζε τὰς ἁμαρτίας του καὶ ἦτο εὐγνώμων εἰς τὸν Θεόν, διότι ἀκόμη συνέχιζε νὰ τοῦ χορηγῆ τὰς δωρεάς του ἐν ἀφθονίᾳ.

Ἐλεγεν ὅτι, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν μίαν συνήθειαν συνομιλίας μετὰ τοῦ Θεοῦ συνεχῶς, καὶ ν' ἀναφέρωμεν εἰς Αὐτὸν πᾶν ὅ,τι κάμνομεν, πρέπει ἐν πρώτοις νὰ ἀποταθῶμεν πρὸς Αὐτὸν μετὰ κάποιαν ἐπιμέλειαν· ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγην ἄσκησιν θὰ εὕρωμεν τὴν ἀγάπην Του ἐσωτερικῶς, νὰ μᾶς ἐξερεθίζῃ εἰς αὐτήν, χωρὶς καμμίαν δυσκολίαν.

Ἀνεμνευον, ὕστερον ἀπὸ τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωκε, νὰ εἶχε μετὰ τὴν σειρὰν του πόνον καὶ θλιψίν· ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀνήσυχος δι' αὐτό, ἐπειδὴ ἐγνώριζε πολὺ καλά, ὅτι, ὅπως αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἠδύνατο νὰ κἀνῃ τίποτε μόνος του, ὁ Θεὸς δὲν θὰ παρέλιπε νὰ τοῦ δώσῃ δύναμιν νὰ τοὺς ὑποφέρῃ.

Ὅταν παρείχετο μία εὐκαιρία νὰ ἐκτελέσῃ κάποιαν ἀρετὴν, παρέδιδε τὸν ἑαυτὸν του πρὸς τὸν Θεὸν λέγων: «Κύριε, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ κάμω αὐτό, ἐκτὸς ἐὰν Σὺ με καταστήσῃς ἱκανόν»· τότε ἐλάμβανε δύναμιν περισσοτέραν ἀπὸ ἀρετὴν.

Ὅταν ἀπετύγγανεν εἰς τὸ καθῆκόν του, μόνος ὡμολόγει τὸ σφάλμα του, λέγων εἰς τὸν Θεόν: «Ποτὲ δὲν θὰ κάμω διαφορετικά, ἐὰν Σὺ με ἀφήσῃς μόνον· μόνον Σὺ ἐμποδίζεις τὴν πτώσίν μου καὶ βελτιώνεις ὅ,τι εἶναι ἐσφαλμένον». Ἐπειτα ἀπὸ αὐτό, δὲν εἶχε πλέον καμμίαν ἀνησυχίαν εἰς τὴν ψυχὴν του.

Ἐλεγεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὸν Θεὸν μετὰ τὴν μεγίστην ἀπλότητα, ὁμιλοῦντες εἰς Αὐτὸν εἰλικρινῶς καὶ ἐλευθέρως καὶ ζητοῦντες τὴν βοήθειάν Του εἰς τὰς ὑποθέσεις μας, ἀκριβῶς ὅπως συμβαίνουν. Ὅτι ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν παρέλειψε νὰ ἀπαντᾷ, ὅπως ὁ ἴδιος εἶχε συχνὰ πείραν.

Τελευταίως εἶχε μεταβῆ εἰς τὸ Βουργούνδιον διὰ νὰ ἀγοράσῃ οἶνον διὰ τὴν Κοινότητα, καθῆκον ὅχι πολὺ εὐχάριστον, διότι δὲν εἶχε κλίσιν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ διότι ἦτο χλωλὸς καὶ δὲν ἠδύνατο

νά πηγαίνῃ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τοῦ πλοίου εἰς τὸ ἄλλο, διότι ἦτο γεμάτο ἀπὸ βαρέλια, παρὰ ἀνέβαινε ἐπάνω εἰς τὰ βαρέλια, διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πλοίου· ἐν πάσῃ περιπτώσει αὐτὸς δὲν ἀνησύχησε δι' αὐτό, οὔτε διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἴνου. Εἶπε καθ' ἑαυτόν: «Ἦτο ἰδική Του δουλειά, αὐτὸς ἦτο γύρω»· καὶ ὅτι αὐτὸς ὕστερον εὔρισκεν αὐτὴν καλῶς ἐκτελεσθεῖσαν. Καὶ ὅτι ἐστάλη εἰς τὴν Auvernie τὸ προηγούμενον ἔτος διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν. Ὅτι αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ εἶπῃ πῶς ἐπέρασε, παρὰ μόνον ὅτι ἐπέρασε πολὺ καλά.

Τοιοιουτρόπως, λοιπόν, εἰς τὴν ἐργασίαν του, εἰς τὸ μαγειρεῖον, (πρὸς τὸ ὅποιον εἶχε φυσικῶς μεγάλην ἀποστροφὴν) ἐπειδὴ εἶχε συνηθίσει νὰ κάμνῃ τὸ πᾶν ἐκεῖ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ προσευχὴν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, εὔρισκε τὸ κάθε τι εὐκολον κατὰ τὰ 15 ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια εἰργάζετο ἐκεῖ.

Ἦτο πολὺ εὐχαριστημένος μὲ τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο τώρα· ἀλλ' ἦτο τόσο ἐτοιμος ν' ἀφήσῃ αὐτὴν, ὅπως ὁ προηγούμενός του ἔκαμεν, ἀπὸ τότε ποῦ εὔρισκε πάντοτε εὐχαρίστησιν εἰς κάθε κατάστασιν, ἀσχολούμενος μὲ μικρὰ πράγματα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸν οἱ ὠρισμένες ὥρες προσευχῆς δὲν διέφερον ἀπὸ τὰς λοιπὰς. Ἀπεχώρει διὰ νὰ προσευχηθῇ, συμφώνως πρὸς τὰς κατευθύνσεις τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς του· ἀλλὰ δὲν ἐχρειάζετο πολὺν χρόνον πρὸς ἀποχώρησιν, οὔτε τὸν ἐπεζήτηει, διότι καὶ ἡ μεγαλειτέρα του ἐργασία δὲν τὸν περιέσπα ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἐγνώριζε τὴν ὑποχρέωσίν του νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν εἰς ὅλα τὰ πράγματα. Προσεπάθει νὰ τὸ κάμῃ, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἐνὸς «διευθυντοῦ» νὰ τὸν συμβουλεύῃ· εἶχεν ἀνάγκην ἐνὸς «ἐξομολόγου» νὰ τὸν συγχωρῇ. Ἦτο πολὺ εὐαίσθητος διὰ τὰ σφάλματά του, ἀλλ' ὄχι ἀπηλπισμένος ἀπὸ αὐτά. Ἐξωμολογεῖτο αὐτὰ εἰς τὸν Θεόν καὶ δὲν παρεκάλει διὰ νὰ τοῦ τὰ συγχωρήσῃ. Ὅταν ἔκαμε τοιοιουτρόπως, τότε ἐπανελάμβανεν εἰρηνικῶς τὴν συνήθη του ἐξάσκησιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς λατρείας.

Εἰς τὴν ἀνησυχίαν τοῦ πνεύματός του δὲν συνεβουλεύθη κανένα, ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἐγνώριζε μόνον διὰ τὸ φῶς τῆς πίστεως, ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο παρών, ἠὲχαριστεῖτο κατευθύνων ὅλας του τὰς πράξεις πρὸς Αὐτόν, π.χ. κάμνων αὐτὰς μὲ μίαν ἐπιθυμίαν νὰ Τὸν εὐχαρίστησῃ καὶ ἄφηνε νὰ ἔλθῃ ἐξ Αὐτοῦ ὅ,τι δῆποτε.

Ἐλεγεν ὅτι ἄχρηστοὶ σκέψεις τὰ καταστρέφουν ὅλα, ὅτι τὸ κακὸν ἤρχισεν ἀπὸ ἐκεῖ· ἀλλ' ὅτι ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα φιλόπονοι, νὰ ἀπορρίπτωμεν αὐτὰς εὐθὺς ὡς διακρίνομεν τὴν προπέτειάν των εἰς τὸ ἔργον ποῦ κάμνομεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν, διὰ τὴν σωτηρίαν μας καὶ νὰ ἐπιστρέφωμεν εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν μας μὲ τὸν Θεόν.

σιωμένα τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, λαϊκοὶ ἢ κληρικοί, ὀφείλουν κατὰ τὸ ὑπέροχον παράδειγμα τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου νὰ ἀγωνίζωνται, ὥστε νὰ μὴ σχίζεται ὁ ἄρραφος τοῦ Κυρίου χιτῶν, νὰ μὴ διασπᾶται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνότης, νὰ μὴ διαιροῦνται τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Μιά ἀκόμη θαυμαστὴ πτυχὴ εἰς τὸν ὑπέροχον χιτῶνα τοῦ πνευματικοῦ μεγαλείου τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου εἶναι ἡ ὁμολογία καὶ τὸ θάρρος του ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων τοῦ κόσμου. Εἶχαν ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου καὶ μολονότι θὰ ἦτο δυνατόν, ἐὰν ἔθυσεν εἰς τὰ εἶδωλα, ἐὰν ἤρνεϊτο τὸν Χριστόν, νὰ σωθῆ, ἐν ᾧ ἀπεναντίας ἐγνώριζε τί τὸν ἀναμένει, ἐὰν ἐπέμενεν εἰς τὴν ὁμολογίαν ἐκείνην, ὁ ἱερὸς Πολύκαρπος εἶναι ἀκαμπτος καὶ σταθερὸς καί, παρὰ τὰς παρακλήσεις ἢ τὰ ἀπειλὰς, μένει ὁ λαμπρὸς ὁμολογητὴς τῆς χριστιανικῆς του πίστεως («Χριστιανὸς εἰμι»).

Ἄποιον ἐξαιρετὸν δίδαγμα δι' ἡμᾶς, ὥστε νὰ μὴ καμπτόμεθα εἰς τὰς ἀπειλὰς τῶν ἰσχυρῶν, νὰ μὴ ἐνδίδωμεν εἰς τὰς παραλόγους καὶ ἀντιχριστιανικὰς ἀπαιτήσεις, νὰ μὴ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὴν εἰδωλολατρικὴν διαγωγὴν των, νὰ μὴ κολακευώμεθα νὰ ἔχωμεν τὴν φιλίαν καὶ τὴν προστασίαν ἀντιχριστῶν ἀρχόντων καὶ νὰ μὴ μεταβαλλώμεθα εἰς συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα ὄργανα τῶν σκοτίων καὶ πονηρῶν ἐπιδιώξεων των. Ὅποιον ψυχικὸν μεγαλεῖον ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἀντιτάξωμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν χάριν τῆς πίστεως εἰς τὴν βίαν, τὸ ζῆφος καὶ τὴν μανίαν τῶν πονηρῶν ἀρχόντων. Ὅποια θὰ ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἂν τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου ἐπραγματοποιεῖτο καὶ ἐπανελαμβάνετο ἀπὸ ὅλους τοὺς χριστιανοὺς καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς ποιμένας καὶ ποιμενάρχας τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως εἰς τὴν ἐποχὴν μας τῶν μεγάλων σκαδάλων τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου ὑπῆρξε μία συνεχὴς λατρεία καὶ θυσία εἰς τὸν βωμὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὀλόκληρα 86 ἔτη ὑπηρετήσε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Πόσαι θλίψεις, πόσοι ἀγῶνες, πόσαι θυσίαι κρύπτονται εἰς τὴν ἁγίαν αὐτὴν ζωὴν τοῦ Πολυκάρπου. Εἶναι («ὁ κόπος τῆς ἀγάπης»). Ὑπολείπεται νὰ συμπληρωθῆ («ἡ ὑπομονὴ τῆς ἐλπίδος»). Αὐτὸ εἶναι τὸ τρίτον σημεῖον τῆς λαμπρᾶς τοῦ ἁγίου ἱστορίας. Τὸ ὀλοκαύτωμα τῆς ζωῆς τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου, ἡ εὐάρεστος καὶ λογικὴ λατρεία, ἡ θυσία αὐτοῦ ἐπὶ τῆς πυρᾶς, τὸ ἐξαιρετοῦ χριστιανικῆς μεγαλειότητος μαρτύριόν του, συνεπλήρωσε καὶ ὀλοκλήρωσε τὴν δόξαν καὶ τὸν στέφανον τοῦ ἀθλητοῦ. Ὅποιον μεγαλεῖον ἐλπίδος χριστιανικῆς. Ἐτέθη ἐπὶ τῆς πυρᾶς ὡς («κρίδος»)

δολοκαυτώσεως. Γαλήνιος, ἤρεμος, ἀπαθής, ὁ ἀσπρομάλλης πρεσβύτες δίδει τὴν τελευταίαν μάχην. "Ὁλη τοῦ ἡ ζωὴ ἦτο ἓνα μαρτύριον πνευματικόν, μία θυσία ἱερά. Τώρα καὶ ἡ ζωὴ του, τὸ σῶμά του, θά δοθοῦν εἰς τὴν πυρὰν τοῦ μαρτυρίου, νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὸν Χριστόν, ὥστε ἡ ἀφοσίωσίς του νὰ εἶναι πλήρης καὶ τελεία καὶ τίποτε νὰ μὴ κρατήσῃ δι' ἑαυτὸν «ὁ θαυμασιώτατος μάρτυς Πολύκαρπος». Ὅποια πίστις. Προσεύχεται δολοκλήρους δύο ὥρας εἰς ἐκπληξίν καὶ θαυμασμόν τῶν στρατιωτῶν. Εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὁποίας ἀξιῶνεται, νὰ τὸν συγκαταριθμήσῃ μετὰ τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως.

Δὲν ἀγωνιᾷ, δὲν διστάζει, δὲν ὀργίζεται κατὰ τῶν δημίων καὶ τοῦ μαινομένου εἰδωλολατρικοῦ καὶ ἰουδαϊκοῦ ὄχλου, καθὼς μαζεύουν τὰ ξύλα διὰ τὴν πυρὰν. Γνωρίζει, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι ξένον πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Κυρίου. Θὰ τὸ δεῖξῃ ἡ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ: «Ἴσχυε, Πολύκαρπε, καὶ ἀνδρίζου». Θὰ τὸ ἐπικυρώσῃ ἡ φωτιὰ ἡ ὁποία θὰ σεβασθῇ τὸ ἅγιον σῶμα καὶ θὰ σχηματίσῃ καμάραν γύρω του, χωρὶς νὰ τὸ κατακαύσῃ. «Προσκαρτερώμεν τῇ ἐλπίδι ἡμῶν» ἔλεγεν ὁ ἴδιος, «καὶ τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς ἀναβλέπω τὰ τηρούμενα τοῖς ὑπομείνασιν ἀγαθὰ».

Ὁ στέφανος τῆς νίκης εἶναι ἔτοιμος. Ὁ ἱερός Πολύκαρπος εἶναι πλέον διὰ τὸν οὐρανόν. Ὁ Κύριος τὸν ἀναμείνει. Ἡ ὥρα ἔφθασε καί, ὅταν τὸ ξίφος τοῦ δημίου διεπέρασε τὴν ἱερὰν σάρκα του, ἡ ἅγια ψυχὴ του εὐρέθη εἰς τὸν οὐρανόν, πλησίον τῶν ἁγίων καὶ τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὴν ἀγκάλῃν τοῦ πρώτου μάρτυρος καὶ ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον τόσον ἐπίστευσεν, ἠγάπησεν, ὑπηρέτησε καὶ διὰ τὸν ὁποῖον ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν του καὶ ἐθυσιάσθη μετὰ τὴν πίστιν, ὅτι «ἐὰν εὐαρεστήσωμεν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἀποληψόμεθα καὶ τὸν μέλλοντα, καθὼς ὑπέσχετο ἡμῖν ἐγεῖραι ἡμᾶς ἐκ νεκρῶν καὶ ὅτι ἐὰν πολιτευσώμεθα ἀξίως αὐτοῦ καὶ συμβασιλεύσωμεν αὐτῷ».

Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος, τὸν ὁποῖον ἐθαύμασαν καὶ οἱ δῆμιοί του, «ὡς θεοπρεπῆ πρεσβύτερον», διδάσκει ἀπὸ τὰ βάθη τῶν χριστιανικῶν αἰώνων, ὡς θεμέλιος, ἐντετειχισμένος εἰς τὸν βυθὸν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διδάσκει μὲ τὰς ἐπιστολάς του, μετὰ τὴν μακρὰν καὶ γόνιμον ζωὴν του, μετὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν δραστηριότητα, μετὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ μαρτύριόν του.

Εἶναι ὁ ὑπέροχος ἅγιος, ὁ ἀνάματος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ λαμπρὸς μάρτυς τῆς πίστεως. Εἶναι, ὅπως λέγει τὸ μαρτύριόν του, «διδάσκαλος καὶ ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς ἕξοχος». Ἡ θεία πρόνοια τὸν ἐτοποθέτησε φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν ὄχι μόνον τῆς Σμύρνης, ἀλλ' ὀλοκλήρου τῆς χριστιανοσύνης. Μορφὴ ἁγία, φυσιο-

γνωμία ἐξαίρετος, προσωπικότης ὠλοκληρωμένη. Ἐπραγματοποίησε τὰς τρεῖς χριστιανικὰς ἀρετάς, πίστιν, ἐλπίδα καὶ ἀγάπην, ὡς ἐδίδασκε τοὺς χριστιανοὺς «οἰκοδομεῖσθαι εἰς τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν πίστιν, ἥτις ἐστὶ μῆτηρ πάντων ἡμῶν, ἐπακολουθούσης τῆς ἐλπίδος, προαγοῦσης τῆς ἀγάπης, τῆς εἰς Θεὸν καὶ Χριστὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Ἐὰν γὰρ τις τούτων ἐντῶν ᾗ, πεπλήρωκε νόμον δικαιοσύνης, ἡ γὰρ ἀγάπη μακρὰν εὐρίσκεται πάσης ἁμαρτίας». Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ ἔργου τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου, ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων του καὶ μετὰ 86 ἐτῶν ἀγῶνας καὶ ζωὴν χριστιανικὴν καὶ ἕως τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους του. Ἀπολογισμὸς ὅστις εὐρίσκετο εἰς τὰς ὀλίγας λέξεις τῆς ὁμολογίας του, «Χριστιανὸς εἰμι». Τὰ πλήθη ὠρύνοντο εἰς τὸ θάρρος καὶ τὴν πίστιν τοῦ ἀγίου. «Πολύκαρπος ὠμολόγησεν ἑαυτὸν Χριστιανὸν εἶναι» καὶ ἄθελά των οἱ ὄχλοι ἐπεκύρωσαν τὸ ἔργον καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἀγίου καί, ἀντικατηγορίας, τοῦ ἐπλεξαν τὸ ἐγκώμιον καὶ τὸν στέφανον τῆς δόξης, καθὼς ἐκραύγαζον. «Οὗτός ἐστιν ὁ τῆς Ἀσίας διδάσκαλος, ὁ πατὴρ τῶν χριστιανῶν, ὁ τῶν ἡμετέρων θεῶν καθαιρέτης, ὁ πολλοὺς διδάσκων μὴ θύειν μηδὲ προσκυνεῖν».

Τοιοῦτος ἦτο ὁ μέγας διδάσκαλος καὶ ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς Πολύκαρπος καὶ τοιαῦτα διδάγματα ἀναπηδοῦν ἀπὸ τὴν ἁγίαν μορφήν του, τὸ ὑπέροχον ἔργον του καὶ τὸ θαυμαστὸν μαρτύριόν του. Ὁ ἱερός Πολύκαρπος ἦτο πλήρης χάριτος, εἰς τὴν ζωὴν του, εἰς τὴν δρᾶσίν του, εἰς τὸ μαρτύριόν του. Ἀπέδειξε τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, εἰς τὰς τρεῖς θεμελιώδεις ἀρετάς, τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης, ὅπως περιέκλεισε τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς λέξεις: «Τὸ ἔργον τῆς πίστεως, ὁ κόπος τῆς ἀγάπης, ἡ ὑπομονὴ τῆς ἐλπίδος». Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος εἶναι τέλειος ὑπογραμμὸς καὶ δὲν μένει παρά, ὅπως λέγει τὸ μαρτύριόν του, νὰ ἀγωνιζώμεθα καὶ νὰ εὐχώμεθα «πρὸς τὰ ἴχνη αὐτοῦ εὐρεθῆναι ἡμᾶς».

Ἄρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

«Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρῃ Ἐκκλησίας γράφων... οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν· ἀλλὰ πλούσιος εἶ... μηδὲν φοβοῦ ἢ μέλλεις παθεῖν. Ἴδου δὴ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἐξετε θλίψιν ἡμέρας δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς... Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἔκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου».

(Ἀποκάλ. 2, 8 - 11)

ΕΝΑΣ ΠΡΟΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΜΑΡΤΥΣ

Ἐλάτε στὰ 257 μ. Χ., ἀδελφοί. Ὁ αὐτοκράτορας Οὐαλλε-ριανὸς ἀπηγόρευε αὐστηρότατα τὶς θρησκευτικὰς συνάξεις τῶν χριστιανῶν. Ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς ἦσαν ὑποχρεωμένοι ν' ἀρνη-θοῦν τὸν Χριστό. Καὶ μιὰ τέτοια αὐτοκρατορικὴ διαταγὴ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ποῦ ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας ἦταν ἐντελῶς ἀγνωστὴ, δὲν σήκωνε ἐξαιρέσεις, ἐπιείκειες καὶ συμβιβασμούς. Ὅλοι τοὺς ἔπρεπε νὰ πείθωρῶσιν. Διαφορετικὰ τοὺς περίμενε θάνατος.

Ἐλάτε τώρα στὴν Ἀντιόχεια. Τὴν ἴδια ἐποχὴ. Μερικοὶ ἱερεῖς ἔχουν συλληφθῆ καὶ ὀδηγοῦνται στοῦ μαρτύριου. Γιατὶ ἡ καρδιά τοὺς μὲ κανένα τρόπο δὲν ἀποσπάσθηκε ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ. Εἶχαν δώσει τὴν ἡρωϊκὴν ἀπάντησιν. Αὐτὴν ποῦ ὁ Πέτρος μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους εἶχαν δώσει στοῦ Συνέδριου: «Πει-θαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. 7,39).

Προχωρεῖτε ἀτρόμητοι ἡρωϊκοὶ λευῖται! Τὸ μαρτύριον γιὰ τὸν Χριστὸν εἶναι δόξα. Οἱ φλόγες τοῦ δροσιᾶ καὶ τὸ μαχαῖρι χάδι.

Προχωροῦν καὶ ψάλλουν. Δές τοὺς! Μὲ πόση χαρὰ ἀνα-βαίνουν στὴν κορυφὴ τοῦ Γολγοθᾶ τοὺς!

Μὰ τί νὰ φοβηθοῦν; Δὲν εἶπεν ὁ Κύριος, «Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι»; (Ματθ. 10, 28). Στὸ χαρούμενον πρόσωπό τοὺς ἀντανακλᾷ τὸ γενναῖο φρόνημα, ποῦ γεμίζει τὶς ἀφιερωμένες τοὺς ψυχές. Τοὺς βλέπεις κι' ἀπορεῖς. Εἶναι ἄνθρωποι αὐτοί; Καὶ μπόρεσαν νὰ ὑπερνικήσουν τὸν ἀποτροπιασμὸ τοῦ θανάτου;

Τοὺς βλέπεις καὶ θαυμάζεις. Τί κάνει ἡ πίστις! Αὐτὸ ποῦ ἔγραφε ὁ Ἀπόστολος: «Ἐμοὶ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος» (Φιλιπ. 1, 21). Νοιώθουν, δίχως ἄλλο, τὸν σωματικὸν πόνο. Μὰ ὑπερισχύει ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγάπη σ' Ἐκεῖνον, ποῦ ἀπὸ ἀγάπην πῆρε δούλου μορφὴ, μαστιγώθηκε, πόνεσε...καὶ ἀπέθανε πάνω στοῦ Σταυροῦ.

Καὶ προχωρεῖ ἡ ἱερὴ Ὀμάδα πρὸς τὸ μαρτύριον. Δίπλα τοὺς μερικοὶ στρατιῶτες γιὰ ἀσφάλεια.

Νά! Κάποιος πλησιάζει τοὺς ὁμολογητάς. Φωνάζει. Κλαίει. Σὰν νὰ ἰκετεῦν. Ποιὸς εἶναι; Πάντως δὲν εἶναι κληρικός. Λαϊκὸς φαίνεται.

Ποιὸς εἶσαι; Τί θέλεις; Γιατὶ ταραξίζει τὴν γλυκειὰ αὐτὴν στιγμὴν τῶν δεσμίων;

Καὶ μὲ τόνο θλιμμένο μου λέει: Εἶμαι ὁ Νικηφόρος. Ἄμαρ-τωλός. Ἄλλ' ἀγαπῶ τὸν Χριστὸν. Καὶ ἀγωνίζομαι γιὰ τὴ λύτρωσιν τῆς ψυχῆς μου. Πόσα χρωστῶ στοὺς καλοὺς μου πνευματικοὺς

Πατέρες! Ἦσαν στοργικοί καὶ παρήγοροι. Τώρα δὲν τοὺς ἐνοχλοῦ.
Κάποιον ἀπ' αὐτοὺς ζητῶ...

—Τί θέλεις;

Κι' ἀκούω τὴν φωνή του πιὸ σπαρακτική.

—Πάτερ Σαπρίκιε, συγχώρησέ με! Δὲν εἶμαι ἐχθρὸς σου.
Δὲν ἔχω μῖσος στὴν καρδιά μου ἐναντίον σου. Ἦσαν ἐχθροὶ καὶ
ὄργανα σατανικά αὐτοὶ ποὺ σοῦ μίλησαν ἄσχημα γιὰ μένα: Δὲν
σοῦ ἔκανα κακό.

Καὶ ὁ π. Σαπρίκιος προχωρεῖ ἀμίλητος. Μόνο ρίχνει μερικὲς
λοξὲς ἄγριες ματιές.

ἽΟ Νικηφόρος δὲν ἀπογοητεύεται.

—Πάτερ μου, πόσες φορές δὲν σὲ παρακάλεσα νὰ μὲ ἀκούσης!
Σὲ βεβαιώνω, πὼς δὲν ἔκανα κακό. ἽΑδिका μὲ ἀντιπαθεῖς, ἄδικα
μὲ ἐχθρεύεσαι.

Λίγη σιωπή. ἽΕπερίμενε κάποια παρήγορη ἀπάντησι. Μὰ
τίποτε. Καὶ πάλι ἡ συνέχεια. Εὐλογημένη ὑπομονή!...

—ἽΕστω κι' ἂν ἔφταιξα, π. Σαπρίκιε, συγχώρησέ με. Δὲν μᾶς
εἶπεν ὁ Κύριος νὰ συγχωροῦμε μὲ τὴν καρδιά μας ὄλους; Τὸ
ξεχνᾶς;

ἽΟ Σαπρίκιος ἀνένδοτος. ἽΟδηγεῖται στὸ μαρτύριο γιὰ τὴν
πίστι στὸ Χριστό, καὶ δὲν ξεύρει τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Ταλαί-
πωρος ἱερεὺς!...

ἽΟ Νικηφόρος ἀνησυχεῖ τώρα περισσότερο. ἽΟχι γιὰ τὸν
ἑαυτό του. ἽΕκανε τὸ καθήκόν του αὐτός. Σκεπτόταν ὁμως τὴν
ψυχὴ τοῦ πατρὸς Σαπρικίου. Μιὰ καρδιά γεμάτη μῖσος θὰ τὴν
δεχθῆ ὁ Κύριος; Μιᾶς τέτοιας ψυχῆς τὴν θυσία θὰ τὴν ἀνταμείψῃ
ὁ Θεός; Τὸ μαρτύριο ἀντικαθιστᾶ τὴν ἀγάπη;

«Καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθῆσομαι, ἀγάπην δὲ
μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι» (Α' Κορ. 13, 3). Σκέπτεται τὰ λόγια
αὐτὰ τοῦ ἽΑποστόλου ὁ Νικηφόρος καὶ δὲν μπορεῖ νὰ βρῆ ἡσυχία.
«Χαμένη ἡ ψυχὴ του θᾶναι, κι' ἂν ἀκόμα μαρτυρήσῃ», εἶπε καὶ
βρίσκεται κοντὰ του πάλι. Πιὸ κοντὰ τώρα. ἽΑντικρύζει τὸ πλη-
γιασμένο κορμί του. ἽΑσπάζεται με λαχτᾶρα τὶς πληγές του...

ἽΑλλ' ὁ Σαπρίκιος ἀσυγκίνητος. ἽἘχει σιοτώσει μέσα του
τὴν ἀγάπη, χωρὶς νὰ ὑπολογίζῃ, ὅτι δὲν μπορεῖ ἔτσι νᾶχη μέρος
στὴ θεία ζωή, στὴ θεία Χάρι, ἀφοῦ ὁ «Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ» (Α'
ἽΙωάν. 4, 8).

Καὶ ἀρχίζει ἡ τελευταία φάσις τοῦ μαρτυρίου. Νέα βασαν-
στήρια. Οἱ ἱερωμένοι μάρτυρες δέχονται ἀτρόμητοι τὰ χτυπήματα
τῶν ἀπαισιῶν βασανιστῶν.

Μιὰ φωνὴ ξεπερνᾶ τὸν θόρυβο. Εἶναι βαρειά.

—Δὲν ἀντέχω πιά... ἽΑρνοῦμαι...τὸν Χριστόν...

Ποιός ἦταν αὐτός; Ποιός δυστυχῆς ἄφησε νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ στόμα του ἡ βλάσφημη αὐτὴ φράσις;

Δὲν δυσκολεύονται νὰ τὸν ἀνακαλύψουν. Εἶναι ὁ Σαπρίκιος. Τὸν ἔχουν βγάλει στὴν ἄκρη. "Ολοὶ φροντίζουν χαιρέκακα νὰ γλυκάνουν τίς πληγῆς του καὶ νὰ μαλακώσουν τὸν πόνο.

Ὁ Νικηφόρος, βλέποντάς τον, δὲν ἄντεξε. Πέφτει ἐπάνω του.

—Τί ἔκανες, πάτερ; Λιποψύχησες; Σ' ἐξορκίζω μετανόησε! Τόσες πληγῆς δέχθηκες γιὰ τὸν Χριστόν. Καὶ τώρα προδότης;

Ὁ ἔπαρχος μὲ κλωτσιᾶς διώχνει τὸ Νικηφόρο. Θέλει νὰ χαρῆ τὴ νίκη, τὴν ἀπαίσια αὐτὴ νίκη. Καὶ ὁ Νικηφόρος ἀποκεφαλίζεται.

Λίγες στιγμῆς περνοῦν καὶ ὁ Σαπρίκιος πεθαίνει. Θάνατος ἐλεεινός!...

"Ένας ἱερεὺς μὲ ψυχὴν προδότου. Πεθαίνει μὲ τὸ στίγμα τῆς ἀτιμίας. Μιὰ ψυχὴ γιὰ πάντα χαμένη. Δὲν ἀγάπησε καὶ ἐπομένως δὲν ἄντεξε στὸ μαρτύριο. Ἔχασε τὴν θεία χάρι καὶ πρόδωσε τὸν Χριστό. Τί κρίμα!

Κι' ἓνας Νικηφόρος νικᾷ τὸ μῖσος. Νεκρώνει τὴν ἀντιπάθεια. Ξερριζώνει τὴν μνησικαχία. Μὲ τίς δύο φτεροῦγες, τὴν πίστι καὶ τὴν ἀγάπη, πέταξε ἡ ὡμορφὴ ψυχῆ του στὰ πανέμορφα σκηνώματα τῆς αἰώνιας ζωῆς. Στεφανωμένος τώρα κοντὰ στὸ Χριστό, ὁ ἅγιος Νικηφόρος.

.....
—Θεέ μου, κάμε ν' ἀχτινοβολῆ ἀπὸ κάθε ἱερατικὴ ψυχὴ ἡ ἀγάπη-Σου...Νὰ μὴ μᾶς πῆς ποτέ· «Καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε...».

Ἄρχμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

1ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς

(18 Μαρτίου 1956)

«...Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ...». (Ματθ. 6,20)

Αὔριον, σὺν Θεῷ, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν περίοδον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Μᾶς ἀνοίγεται, μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, ἓνα στάδιον πνευματικῶν ἀγώνων, στοὺς ὁποίους καλεῖται κάθε χριστιανὸς νὰ συμμετάσχη μὲ ὅλην του τὴν θέλησιν καὶ τὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ νικήσῃ τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ προοδεύσῃ πνευματικῶς. Φυσικά, κάθε ἀγὼν ἀπαιτεῖ προσπάθειες καὶ κόπους, ἴσως καὶ θυσίας ἀκόμη. Καὶ γι' αὐτό, προκειμένου νὰ ἀναλάβῃ κανεὶς κάποιαν προσπάθειαν, προϋποτίθεται ὅτι κάτι θὰ τὸν ἐλκύσῃ σ' αὐτήν. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος ἐφρόντισε νὰ παραστήσῃ τὸν ἀγῶνα τοῦ χρι-

στιανοῦ ἑλκυστικόν. Ἡθέλησε νὰ ἠλεκτρίσῃ τὸν ζῆλόν μας, ὥστε εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν νὰ δοθοῦμε μὲ πολλὸν ἐνθουσιασμόν. Καὶ εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν προτροπὴν Του, «*θῆσαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῶ*», περιέχονται τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, ποὺ κάνουν τὸν χριστιανικὸν ἀγῶνα εὐχάριστον, ὅπως θὰ ἀναπτύξῃ ἡ παρούσα ὁμιλία μας.

1. Ἀξίζει ἐν πρώτοις νὰ προσέξωμεν, ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἀρκεῖται στὴν ἀρνητικὴν διατύπωσιν τῆς προτροπῆς Του. Δὲν ἐσταμάτησε δηλαδὴ εἰς τὸ «*μὴ θῆσαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ γῆς*», ἀλλὰ παρουσιάζει τὰ πράγματα καὶ μὲ τὴν θετικὴν τους ὄψιν. Ἐὰν δηλ. κἀντὶ τὸ παρουσιάξῃ ὡς κακὸν καὶ ἀπηγορευμένον, δὲν παραλείπει παραλλήλως νὰ τοποθετήσῃ τὸ ἀντίθετον ἀγαθὸν ὡς τὸ πρέπον καὶ ἐπιβεβλημένον. Καὶ εἶναι γενικώτερον γνώρισμα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας αὐτό. Διότι ὁ Κύριος θέλει, ἡ χριστιανικὴ ζωὴ νὰ μὴ εἶναι μόνον ἄρνησις τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ δημιουργία τοῦ ἀγαθοῦ. Ἐχει δὲ μεγάλην σημασίαν τὸ πρᾶγμα, καὶ πρέπει νὰ τὸ προσέξωμεν. Εἶτε ὅταν πρόκειται διὰ τὸν ἑαυτὸν μας, εἶτε διὰ τὰ παιδιὰ μας, εἶναι κουραστικὰ τὰ διαρκῆ παραγγέλματα: «*μὴ τοῦτο*», «*μὴ ἐκεῖνο*». Καὶ ἂν ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἔφθανε μόνον μέχρι τῶν ἀπαγορεύσεων καὶ σταματοῦσε ἐκεῖ, δύσκολα θὰ μπορούσε νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ προέβαλλε κἀντὶ ἀνώτερον εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀπηγορευμένων. Δὲν βλέπετε, ὅταν στὰ παιδιὰ μας λέμε συνεχῶς «*μὴ ἦ*» καὶ «*μὴ ἦ*», πῶς γεννᾶται στὸ παιδί καὶ ἡ δυσφορία, ἀλλὰ καὶ ὁ πόθος νὰ διαπράξῃ ὅπωςδήποτε τὸ ἀπηγορευμένον; Αὐτὸ ὑπάρχει μέσα στὴν ψυχροσύνην τοῦ ἀνθρώπου, νὰ δυσφορῇ ὅταν ἀκούῃ τὸ «*μὴ ἦ*» καὶ τὸ «*οὐ*». Δι' αὐτὸ ὁ Κύριος, ὁ ἀριστος ψυχολόγος, φροντίζει νὰ δῖνῃ πάντοτε καὶ τὸ κατὰλληλον ἀντίδοτον. Ἐν ᾧ δηλαδὴ ἀφ' ἑνὸς παραγγέλλει μὴ κάνης τοῦτο, π.χ. «*μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ γῆς*», παραλλήλως δείχνει τὸ ἀνώτερον, «*θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῶ*», διότι θέλει ὅχι μόνον νὰ δώσῃ μίαν ἐντολὴν μὲ τὴν ὁποίαν νὰ ἀπαγορεύῃ κἀντὶ, ἀλλὰ νὰ δώσῃ καὶ ἕνα ἀνώτερο ἀντάλλαγμα, ὥστε ἡ ἐντολὴ νὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτος. Κατὰ ταῦτα, ἡ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν εἶναι στέρησις, ἀλλὰ εἶναι μία ἐξύψωσις ἀπὸ τὰ ἀτελεῖα εἰς τὰ τέλεια, ἀπὸ τὰ σχετικὰ εἰς τὰ ἀπόλυτα, ἀπὸ τὰ φθαρτὰ εἰς τὰ ἀφθαρτα, ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα εἰς τὰ αἰώνια. Ἐπροσέξατε καὶ εἰς τὸν σημερινὸν Ἀπόστολον; Μόλις δίδει τὸ παράγγελμα «*ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους*», δὲν σταματᾷ, ἀλλὰ συνεχίζει: «*καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὀπλα τοῦ φωτός*». Δηλαδὴ μόλις ἔδωσε τὴν προτροπὴν νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἀντιπαραβάλλει ἀμέσως τὴν λαμπρότητα τοῦ φωτός, ὡς νὰ λέγῃ· μὴ στενοχωρῆσαι ποὺ σοῦ ἀποκλείω τὸ σκότος, ἰδοὺ σοῦ προσφέρω τὸ φῶς. Πῶς μπορεῖς νὰ ἰσχυρισθῆς, ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι στέρησις; Διότι ἀπαγορεύει τὸ σκότος; Μὰ ἀφοῦ σοῦ δίνει τὸ λαμπρότερον ἀντάλλαγμα, τὸ φῶς; Εἶναι φανερόν, ὅτι μᾶς προσφέρει ἀσυγκρίτως ἀνώτερα ἐκεῖνων ποὺ ἀπαγορεύει. Αὐτὴ εἶναι ἡ γραμμὴ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

2. Ὅταν θέλῃ κανεὶς νὰ προφασίζεταί προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, διδικαιολογεῖται εἰς τὰς παρεκτροπὰς του, λέγων, ὅτι ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι στέρησις. Δὲν εἶναι ὅμως σωστὸ αὐτό. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι κυρίως δημιουργία. Γκρεμάξῃ ὅ,τι ἔχει οἰκοδομηθῆ μὲ «*ξύλα, χόρτον, (καὶ) καλάμη*», διὰ νὰ οἰκοδομηθῇ λαμπρὰν οἰκοδομὴν μὲ «*χρυσόν, ἄργυρον (καὶ) λίθους τιμίους*». Ἀχρηστεύει δηλαδὴ ὅ,τι μειώνει τὴν λαμπρότητα τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ζωῆς μας καὶ μᾶς δίδει ἄλλα ὑλικά, διὰ νὰ κτίσωμεν λαμπρότερον, ἀσφαλέστερον καὶ μονιμώτερον οἰκοδόμημα.

Διὰ τοῦτο προσκαλεῖ τὸν καθένα, νὰ μὴ σπαταλᾷ τὴν δυναμικότητά του εἰς ἔργα ἀβεβαίου ὠφελιμότητος· νὰ μὴ ἐκδαπανᾷ τὴν ζωὴν του διὰ νὰ θησαυρίξῃ πράγματα μάταια καὶ ἐφήμερα. Πολὺ δὲ περισσώτερον νὰ μὴ ὀρέγεται νὰ ἀπολαύσῃ ὡς θησαυρὸν τὸ ἀπολαύσειε ἀμαρτωλάς, νὰ προσῆχῃ καὶ νὰ θησαυρίξῃ ἀμαρτίας, πού ἀποτελοῦν πάντοτε στοιχεῖον φθορᾶς καὶ ζημίαν καὶ ἀπώλειαν. Ἄλλὰ νὰ χρησιμοποίῃ ὁ καθεὶς χριστιανὸς τὰς δυνάμεις του, τὰ προσόντα του καὶ τὴν ζωὴν του ἐν γένει εἰς ἔργα καλὰ, εἰς ἔργα, τῶν ὁποίων ὁ ἀπολογισμὸς θὰ εἶναι κέρδος θετικόν. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἔννοια τῆς προτροπῆς «θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῶ». Μᾶς ὑποδεικνύει ὁ Κύριος ὅτι ὑπάρχει ἓνας θησαυρὸς, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου μποροῦμε νὰ ἐπιδοθῶμε μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις. Εἶναι ὁ «θησαυρὸς ἐν οὐρανῶ», ὁ ὁποῖος ἐξασφαλίζεται μὲ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν, μὲ τὸν βίον τῆς ἀρετῆς, μὲ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ· καὶ μένει κτῆμα τοῦ ἀνθρώπου αἰώνιον καὶ ἀναφάιρετον. Ἐχει δὲ πολὺ μεγάλην ἀξίαν αὕτῃ ἡ κατανόησις, ὅτι ὑπάρχουν ἀγαθὰ αἰώνια καὶ ἀθάνατα, τὰ ὁποῖα ἀξίζει ὁ ἄνθρωπος νὰ τὰ κάμῃ θησαυρὸν του καὶ νὰ τὰ θεωρῆσῃ ὡς τὰ ὑψίστα ἰδανικὰ τῆς ζωῆς του. Καὶ εἶναι εὐτυχῆς ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος βλέπει πῶς πέρα ἀπὸ τὴν ὕλην καὶ τὰ ἐγκόσμια καὶ ἐκλύεται ἀπὸ ἀνώτερα πράγματα, ἀπὸ «τὰ μὴ βλεπόμενα αἰώνια», ἀπὸ τὸν «ἐν οὐρανῶ» θησαυρὸν.

3. Ἴδου ὅμως καὶ μία ἄλλη ἀντίρρησις: "Ὡστε λοιπὸν ὁ χριστιανὸς μόνον διὰ τὰ οὐράνια θὰ ἐνδιαφέρεται; Μόνον ὁ ἐν οὐρανῶ θησαυρὸς θὰ τὸν ἀπασχολῇ καὶ τίποτε ἀπὸ τὰ γῆινα; Παρεξήγησις καὶ αὐτό. Διότι ὁ Κύριος, ὅταν μᾶς λέγῃ νὰ θησαυρίζωμεν θησαυροὺς οὐρανίους, δὲν λέγει νὰ ἀγνοήσωμεν τὰς ὑποχρεώσεις μας, οὔτε νὰ ἀδιαφορήσωμεν διὰ τὰς ἀνάγκας μας, ἀλλὰ θέλει νὰ μᾶς ἀποσπᾷ ἀπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν καὶ μονόπλευρον προσήλωσιν εἰς τὰ ὕλικα πράγματα. Θέλει ὅμως νὰ μᾶς διδάξῃ καὶ κατ' ἄλλο, πολὺ ἀξιοπρόσεκτον. Νὰ ἀτενίζωμεν συχνὰ καὶ πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ ἐμπνεώμεθα δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐπίγειον ζωὴν. Ἐν πρώτοις ἡ στροφή πρὸς τὸν οὐρανόν θὰ μᾶς ἐξοικειώσῃ εἰς τὸ φρόνημα, πού ἀναπτύσσει ὁ Κύριος εἰς τὴν σημερινὴν εὐαγγελικὴν περικοπήν. "Ὅτι, δηλαδή, τὰ ὕλικα εἶναι κατώτερα τῶν πνευματικῶν, εἶναι πρόσκαιρα. Αὔριον φεύγομεν καὶ τὰ ἐγκαταλείπομεν, ἢ, πρὶν φύγωμε ἑμεῖς, μᾶς ἀφίουν, διότι εἶναι πράγματα, τὰ ὁποῖα «σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ κλέπτει διορύσσει καὶ κλέπτουσι». Ὑπάρχουν ὅμως ἄλλα ἀγαθὰ αἰωνίας ἀξίας, ὡς ἐλέγη. Ὑπάρχει ἡ αἰωνία ζωὴ, ὑπάρχει ἡ αἰωνία εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχει τὸ σύνολον τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα οὐδεμία διάνοια ἀνθρωπίνη μπορεῖ νὰ συλλάβῃ. Θὰ εἶναι ματαιοπονία νὰ προσπαθῆσῃ ὁ ὁμιλῶν νὰ περιγράψῃ «ἃ ὀφθαλμοῖς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτόν». Διὰ τοῦτο ἀρκούμεθα στὰ λόγια τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, πού ἐλέχθησαν διὰ τοῦ Ἀπ. Πέτρου (Β' 1, 4), ὅτι «τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλλματα δεδωρητά». Στοιχ χριστιανούς, δηλαδή, ἔχουν δοθῇ οἱ ἀνώτερες καὶ πολυτιμότερες ἐπαγγελίες, «ἕνα διὰ τούτων γενώμεθα θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς». Κατὰ ταῦτα, ὁ Κύριος, ὅταν ζητῇ νὰ ἐκλύσῃ τὴν καρδίαν μας πρὸς τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, δὲν θέλει μόνον νὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ τὴν πέραν τοῦ τάφου αἰωνίαν μακαριότητα, ἀλλὰ θέλει νὰ ἔρχεται συχνὰ στὴν σκέψιν μας ἡ ἐνθύμησις τῆς μελλούσης ζωῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ παρούσα ζωὴ νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν «βασίλειαν τῶν οὐρανῶν». Καὶ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ χριστιανοῦ νὰ ἔχη πρά-

γματι «ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης».

Ἀλήθεια! πόση διαφορά θὰ ὑπῆρχε στὴν ζωὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι συνήθιζαν νὰ σκέπτονται τὸν οὐρανόν. Τότε θὰ εἶχαμε ἀδιάλειπτον τὴν συναίσθησιν, ὅτι εἴμεθα διαβάται ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅλα μας τὰ ζητήματα θὰ ἔλυοντο μὲ τὴν ἀγάπην, μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀνωτερότητα. Καὶ δὲν θὰ μᾶς ἤχμαλώτιζε κανένα πάθος καὶ καμμία κακία. Θὰ ἐμέναιμεν ἀδέσμευτοι ἀπὸ τὸ κακόν. Θὰ ὀμοιάζαμε μὲ τὸν ταξιδιώτην ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμόν του, περνᾷ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους τόπους, ὅμως δὲν φροντίζει νὰ ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ καὶ νὰ δημιουργήσῃ δεσμοὺς καὶ δεσμά, ἀλλὰ θέλει τὸ συντομώτερον νὰ φύγῃ καὶ νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὸ τέρμα τοῦ προορισμοῦ του. Ἔτσι καὶ ἡμεῖς, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν πάντοτε, ὅτι εἴμεθα διαβάται, θὰ προχωροῦμε στὴ ζωὴ ἐνδιαφερόμενοι, πρὸ πάντων, γιὰ ὅσα πρόκειται νὰ πάρωμε μαζί μας. Μὴν θησαυρίζετε λοιπόν, λέγει ὁ Κύριος, πράγματα ποῦ θὰ μείνουν ἐδῶ, ἀλλὰ θησαυρίζετε τὸν χριστιανικὸν καταρτισμόν σας, τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν, τὸ πλήρωμα τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ποῦ θὰ εἶναι ἰδικὸς σας θησαυρὸς, θησαυρὸς ἀναφαίρετος, ἀθάνατος καὶ αἰώνιος.

2ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας

(25 Μαρτίου 1956)

«Ἐρχου καὶ ἴδε». (Ἰωάν. 1,47)

Μὲ αὐτὰς τὰς δύο λέξεις ὁ Φίλιππος κατώρθωσε νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν Ναθαναήλ καὶ νὰ τοῦ διαλύσῃ τὶς ἀμφιβολίες καὶ τὶς δυσπιστίες.

Ὁ Ναθαναήλ, ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Ἰσραηλίτης «ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι», παρουσιάζει μίαν προκατάληψιν καὶ ἡ προκατάληψις τοῦ αὐτῆ τοῦ δημιουργεῖ μίαν δυσκολίαν μεγάλην, προκειμένου νὰ δεχθῇ τὴν εὐχάριστον καὶ ἐνθουσιώδη πληροφορίαν τοῦ Φιλίππου, ὅτι «ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν Ἰησοῦν, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ».

Αὐτὴ ἡ τελευταία λέξις τοῦ Φιλίππου «τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ» εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία προσέκρουσεν εἰς τὴν προκατάληψιν τοῦ Ναθαναήλ, διότι, ἀφ' ἐνὸς ἡ Ναζαρέτ ἦτο μίαν μικρὰ καὶ ἀσήμαντος πόλις, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἦτο μίαν πόλις διαβόητος διὰ τὴν κακίαν τῶν κατοίκων της, καὶ αὐτὴ ἡ φήμη της κάθε ἄλλο παρὰ καλὴ ἦτο. Μπορεῖ λοιπὸν κανεὶς νὰ περιμένῃ τίποτε καλὸν ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ; Ἰδοὺ ἡ ἀπορία τοῦ Ναθαναήλ. Καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Φιλίππου πειστικὴ, πειστικωτάτη. «Ἐρχου καὶ ἴδε». Καὶ ὅταν πράγματι ὁ Ναθαναήλ ἦλθεν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὐρέθη εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ καὶ ἔλαβε γνώσιν μιᾶς μόνον πτυχῆς τῆς θεότητός Του, ἐπεισθῆ τόσο τετραγωνικά, ὥστε ὁ πρὶν ἀμφιβάλλων ἐξέσπασεν εἰς μίαν κραυγὴν πίστεως καὶ εἶπε τὸ ἐνθουσιώδες ἐκεῖνο: «Ραββί, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ».

Ἄγαπητοὶ ἀδελφοί. Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ Ναθαναήλ δὲν εἶναι ὁ μόνος, ποῦ ἔχει τοιοῦτου εἶδους προκατάληψιν. Διότι δὲν λείπουν πάντοτε οἱ ἄνθρωποι οἱ προκατειλημμένοι, οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δυσκολεύονται νὰ πλησιάσουν τὸν Χριστόν, τὴν χριστιανικὴν ζωὴν, τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπειδὴ κάποια προκατάληψις τοὺς κρατεῖ ἐπιφυλακτικούς. Καί, δι' αὐτό, εἶναι ἀνάγκη σήμερα νὰ προσέξωμεν αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ νὰ παρακολουθῶμεν τὸν Ναθαναήλ, παρακάμπτοντα τὰς προκαταλήψεις του καὶ πλησιάζοντα τὸν Χριστόν.

1. Ἀλήθεια. Πόση προκατάληψις ὑπάρχει καὶ πόσον συχνὰ παρατηρεῖται! Καὶ τοῦτο συμβαίνει πολλάκις, διότι οἱ ἄνθρωποι, ἐκ διαφόρων λόγων, δὲν ἐγνωρίσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου. Εἴτε διότι ἀδιαφόρησαν πάντοτε καὶ ἠμέλησαν καὶ δὲν ἐυδιεφέθησαν ποτὲ νὰ μάθουν τί θὰ εἴπῃ Εὐαγγέλιον, νὰ γνωρίσουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Εἴτε διότι αἱ βιοτικά μέρημναι καὶ αἱ ἀσχολίαι τῆς ζωῆς τοὺς παρέσυραν τόσο, ὥστε νὰ μὴ ἀφήσουν εἰς αὐτοὺς περιθώρια πνευματικωτέρων ἐνασχολήσεων — καὶ ἔτσι τοὺς ἔμεινεν ἡ ἄγνοια ἢ παχυλὴ περὶ Χριστοῦ. Ἄλλοτε πάλιν διδασκαλία ἀντιθετοί, ὑλιστικαὶ θεωρίαι καὶ ἀντιχριστιανικὰ συνθήματα, ἐπλάνησαν τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ τοὺς παρέστησαν τὰ πράγματα ὄχι σύμφωνα μὲ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ μὲ τὴν ὄψιν ἐκείνην, ποὺ ἐμφανίζει διστραμμένην τὴν πραγματικότητα.

Καὶ ὑπάρχουν, λοιπόν, πάρα πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, λόγῳ ἀγνοίας, καὶ, περισσότερο, λόγῳ ἐλλείψεως ἀμέσου πείρας περὶ Χριστοῦ καὶ χριστιανικῆς διδασκαλίας, εἶναι διστακτικοί. Τοὺς βλέπετε, μόλις γίνῃ λόγος περὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, περὶ τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ περὶ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ μένουν ἐπιφυλακτικοὶ καὶ μερικὲς φορές νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν κάπως εἰρωνικά, νὰ ὑποδέχονται ὄχι ἀπλῶς μὲ ἀπάθειαν, ἀλλὰ καὶ μὲ κάποιον χαρακτηριστικὸν μορφασμὸν, κάθε λέξιν ποὺ θὰ τοὺς λεχθῇ περὶ Χριστοῦ. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι οἱ προκατειλημμένοι.

Διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ παραδειγμάτων: Λέγεις, εἰς κάποιον π.χ. «Σήμερα ὑπάρχει μεγάλη ἠθικὴ κρίσις, ἡ κοινὴν παρατάξις, ἡ ἀνθρωπότης δὲν βαδίζει καλά, εἶναι ἀνάγκη νὰ γυρίσωμεν πρὸς τὸν Χριστόν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ «πολιτευθῶμεν ἀξίως τοῦ Εὐαγγελίου»». Ὁ προκατειλημμένος ἔχει πρόχειρον τὴν ἀπάντησιν: «Καὶ μποροῦμε νὰ ζήσωμεν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον;» Πρόκειται δὲ συνηθέστατα περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν ἤνοιξε ποτὲ του τὸ Εὐαγγέλιον. Ἀπλούστατα, εἶναι προκατειλημμένος. Λέγεις, εἰς ἄλλην περίπτωσιν, εἰς ἕνα νέον: «Πρόσεξε, ἀγαπητέ μου, καὶ φυλάξου ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· περιφρούρησε τὸν θησαυρὸν τῆς ἀγνότητός σου, μὴ παρασυρθῆς εἰς τὸν δρόμον τῆς διαφθορᾶς, προσπάθησε νὰ ζῆσῃς τὴν ζωὴν τῆς ἀγνότητος». Ἐχει εὐκολὴν καὶ αὐτὸς τὴν ἀπάντησιν: «Ἡ ἠθικὴ εἶναι ἀκατόρθωτη διὰ τοὺς νέους». Μὴ φαντασθῆτε δέ, ὅτι ἔχετε μπροστὰ σας ἕνα νέον ποὺ ἀπέκαμε προσπαθῶν καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ ζῆσῃ ἠθικὰ καὶ χριστιανικά, ἀλλὰ ἔχετε ἐξάπαντος ἀπέναντί σας νέον, ποὺ ἔχει μόνον τὴν πείραν τῆς παραστρατημένης ζωῆς καὶ, ἀντὶ νὰ ἔχη τὸ θάρρος νὰ ἠμολογήσῃ, ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἡ φθορὰ τῆς υγείας, καὶ ἡ κατασπίλωσις τῆς τιμῆς καὶ, ἐν γένει, ἀσωτεία καὶ συντρίμματα καὶ ναυάγια, ἔχει, ἀντιθέτως, ὡς εὐκολὸν δικαιολογίαν, τὴν προκατάληψιν ἢ ὁποῖα τοῦ δίδει τὴν προχειρότητα νὰ λέγῃ: «δὲν γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα σήμερα, δὲν μπορεῖς νὰ ζῆσῃς μὲ τὴν ἠθικὴν, ἢ ἐγκράτεια βλάπτει» κ.τ.τ.

Γενικώτερον, πλεῖστοι ὅσοι ἄνθρωποι ἀφίνοιν νὰ μένη μέσα τους ἕνα τέτοιο φρόνημα, ὅτι τάχα ἡ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν δίδει χαρὰν, ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζωὴ στερεῖ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ πολλὰ πράγματα, ὅτι — τέλος — δια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος ἐδίδαξε, διὰ τὴν ἐποχὴν μας ἐπιδέχονται κάποιαν προσαρμογὴν καὶ ἀναθεώρησιν ἢ ἐξέλιξιν, διότι διαφορετικά, χωρὶς τέτοιες ἀβαρίεις, δὲν μποροῦν νὰ σταθοῦν ἐμπρὸς στὶς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Εἶναι δὲ λυπηρὸν, ὅτι τέτοιες προκαταλήψεις εἶναι διαδεδομέναι εἰς εὐρείαν κλίμακα καὶ πολλὰς φορές συμβαίνει ἄνθρωποι κατὰ τὰ ἄλλα πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστόν νὰ εἶναι προκατειλημμένοι δι' ὀρισμένα σημεῖα τῆς διδασκαλίας Του, ἢ δι' ὀρισμένας διατάξεις τοῦ Νόμου Του.

Πρέπει ὅμως νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι οἱ προκαταλήψεις αὐτὲς εὐρίσκουν ἕδαφος καὶ καλλιεργοῦνται καὶ ἀναπτύσσονται, διότι συμβιβάζονται πολλὰς

φορές με ώρισμένες αδυναμίες τῶν ἀνθρώπων. Εὐρίσκουν ἔτσι πολλοὶ ἄνθρωποι μίαν δικαιολογίαν τῶν ἀδυναμιῶν των, μίαν συγκαλύψιν τῶν παθῶν των, ἓνα πρόσχημα τῶν ἀταξιῶν των. Ἄντι δὴλ. νὰ ἔχουν τὴν γενναϊότητα καὶ τὸν ἡρωϊσμόν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς ἀδυναμίες τους καὶ νὰ τὶς πολεμήσουν, σταματοῦν μὲ δειλίαν ἐνώπιον τῶν προκαταλήψεων αὐτῶν καὶ προτιμοῦν νὰ λέγουν: «δὲν βαρύνει, τίποτε δὲν γίνεται». Δὴλ. προκατάληψις καὶ ἡττοπία συγχρόνως. Προεξοφλοῦν, ὅτι δὲν διορθώνεται ὁ χαρακτήρ, καὶ ἔτσι θὰ ἐπιτύχη ἡ προσπάθειά των, χωρὶς νὰ ἐπιδιώξουν κἀν νὰ ἐφαρμόσουν τὰ χριστιανικὰ παραγγέλματα.

2. Ἡ ἀπάντησις εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς προκαταλήψεις εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀπάντησις τοῦ Φιλίππου πρὸς τὸν Ναθαναήλ: «Ἐρχοῦ καὶ ἴδε». Προσπάθησε τ.ἐ. καὶ θὰ ἰδῆς τ' ἀποτελέσματα. Ζοῦμε εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ πείραμα, ὡς μέσον γνώσεως τῶν πραγμάτων, εἶχει χρησιμοποιηθῆ εἰς εὐρυτάτην κλίμακα, τόσον εἰς τὴν ἐπιστήμην, ὅσον καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους τομεῖς, μὲ θαυμάσια συνήθως ἀποτελέσματα. Ζοῦμε, ἐπομένως, εἰς μίαν ἐποχὴν, πού δύναται ἄριστα νὰ λεχθῆ εἰς κάθε ἄνθρωπον, πού μένει ἐπιφυλακτικὸς εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ. «Ἄ! ὄχι ἐξ ἀποστάσεως, ἀλλὰ «Ἐρχοῦ καὶ ἴδε»! Ἐλα νὰ προσπαθήσῃς, ἔλα νὰ δοκιμάσῃς, ἔλα νὰ γνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν, ἄνοιξε τὸ Εὐαγγέλιον, μελέτησε τὰς Γραφάς, ἐντρυφήσε εἰς τὰς σελίδας των, καὶ θὰ ἰδῆς ἐκεῖ νὰ παρουσιάζονται μπροστά σου διδάγματα τόσον ὑψηλά, ὥστε, ἂν εἶσαι ἀπροκατάληπτος, ἂν εἶσαι πραγματικὸς ἐρευνητὴς τῆς ἀληθείας, θὰ ἐπαναλάβῃς καὶ σὺ ἐκεῖνο, πού εἶπαν πολλοί, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ ὑψίστη διδασκαλία, τὸ ὑψιστὸν κήρυγμα πού ἠκούσθη ἐπὶ τῆς γῆς.

«Ὅχι σπανίως, ἀγαπητοί μου, ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, πού ἤνοιξαν νὰ διαβάσουν τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ νὰ εὗρουν ἐπιχειρήματα νὰ τὸ πολεμήσουν, καὶ ἐπέστησαν ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι κάθε γραμμὴ του εἶναι θεία σοφία. Καὶ ἀπὸ μέσα τους, εἰς κάποιαν στιγμήν εὐλικρινείας, ἔγινον ἓνα ξέσπασμα ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἠκούσθησαν χαρακτηριστικαὶ ὁμολογίαι, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωὴ, ἡ ὑψίστη ἠθικὴ, ἡ ἀλήθεια, καὶ μόνον ἡ ἀλήθεια. Γνώρισε λοιπὸν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, μάθε περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Κυρίου, διδάξου περὶ τῆς ζωῆς Του τῆς ἀγίας, περὶ τῶν ἔργων Του, περὶ τῶν θαυμάτων Του, περὶ τῆς θυσίας Του, περὶ τοῦ ὅλου ἔργου τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας καὶ ἀπολυτρώσεως· καὶ θὰ ἔλθῃς εἰς τὴν πρέπουσαν κατανόησιν καὶ θὰ εἰπῆς: πράγματι! εἶναι ὁ σωτὴρ μου, εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἀντιληφθῆς ὅτι εἶναι ὁ Κύριός σου καὶ ὁ Θεός σου. «Ὅτι εἶναι τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, πού ἦλθε γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα εἰς τὴν γῆν καὶ θὰ τὸν ἀκολουθήσῃς ὅπως ὁ Φίλιππος, καὶ θὰ ἀναφωνήσῃς ὅπως ὁ Ναθαναήλ «Ραββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Πρὸ πάντων ὁμως δοκίμασε τὴν ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν τῶν χριστιανικῶν διδασμάτων, καὶ θὰ βεβαιωθῆς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ὅτι ὅποιος ἀρχίζει νὰ ἐφαρμόζῃ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ζῆ χριστιανικὰ, ἀμέσως ἀρχίζει νὰ ἱκανοποιῆται καὶ νὰ γλυκαίνεται.

Εἶδατε τὸν Ναθαναήλ; Μόλις συνήντησεν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν Κύριον, ἀμέσως τὸν εἰλκυσεν ἡ θεία προσωπικότης Του. Μένει ἐκθαμβὸς ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Ἰσραηλίτης, μόλις ὁ Κύριος τοῦ ἀποκαλύπτει ἓνα ἄγνωστο σὲ ὅλους γεγονὸς τῆς ζωῆς του καὶ τοῦ λέγει: «Τότε πού ἔβουν σὲ κάποια μνομαζία καὶ κανεὶς δὲν σὲ ἔβλεπε, κάτω ἀπὸ μιὰ συκία, ἐγὼ σὲ εἶδα». Ὁ Ναθαναήλ κατάλαβε ἀμέσως, ὅτι μόνον μάτι Θεοῦ μπορούσε νὰ τὸν ἔχη παρακολουθήσει στὴν αὐστηρὰ ἐκείνη ἀπομόνωσί του καὶ ἱκανοποιημένως φωνάζει: «Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Ἄλλὰ ὁ Κύριος τοῦ λέγει: Μὲ μιὰ τόσο μικρὴ ἀποκάλυψιν ἐνθουσιάστηκες; ἔχε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι, ἐὰν μείνης κοντά μου, θὰ ἰδῆς καταπληκτικώτερα πράγματα.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ἀγαπητοί, καὶ εἰς κάθε ἓνα ποῦ πλησιάζει πραγματικὰ τὸν Χριστόν. Διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν Του ἀρχίζει νὰ αἰσθάνεται γαλήνην ἑσωτερικὴν, ἀρχίζει νὰ αἰσθάνεται τὸ συναίσθημα τῆς νίκης κατὰ τῶν πειρασμῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας, ἀρχίζει νὰ αἰσθάνεται ἡρεμίαν συνειδήσεως, καὶ τὴν χαρὰν νὰ ἀπλώνεται μέσα του. Ἀρχίζει νὰ αἰσθάνεται ἐκεῖνο, ποῦ με λόγια δὲν περιγράφεται (διότι ὅσον καὶ ἂν θελήσωμε νὰ περιγράψωμε με λόγια τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος, μόνον συμβατικῶς θὰ τὴν περιγράψωμε, ἐν ᾧ ἂν με τὸ ἄκρον του δακτύλου τὸ δοκιμάσωμε, ἡ δοκιμὴ αὐτὴ θὰ ἀποτελέσῃ πολὺ πληρεστέραν περιγραφὴν ἀπὸ τοὺς λόγους). Ἔτσι καὶ ὅταν γευθοῦμε τὴν γλυκύτητα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, θὰ αἰσθανοῦμε ἀνέκφραστην ἱκανοποίησιν καὶ χαρὰν. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ θὰ ὁμιλῇ διὰ τὸ πλῆρωμα τῶν δωρεῶν Του, καὶ θὰ λέγῃ καὶ σὲ μᾶς: «Μερίζω τούτων ὁ ψ ε ι». Ὑπάρχει δηλ. συνέχεια ἀσύλληπτη. Ὑπάρχει ὠλοκληρωμένη εὐτυχία κοντὰ μου.

Δὲν μένει, παρὰ νὰ λάβωμεν κι' ἐμεῖς σήμερα τὰς ἀποφάσεις μας. Ἡ πρώτη Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν ἄς εἶναι δι' ὅλους ἡμᾶς ἡ ἀποφασιστικὴ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ προχωρήσωμε εἰς αὐτὴν τὴν προσέγγισιν πρὸς τὸν Χριστόν. Ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀπαντήσωμεν ἐμπράκτως εἰς τὴν προτροπὴν τοῦ Φιλίππου «Ἐρχου καὶ Ἴδε». Ἰδοῦ, λοιπόν, ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς. Πλησιάζομεν τὸν Κύριον με τὴν ἀπόφασιν νὰ ζοῦμε σύμφωνα με τὸ θέλημά Του, διὰ νὰ λάβωμεν παρ' αὐτοῦ τὸ εὐχάριστον μήνυμα: «ἀ π' ἄ ρ τ ι ὁ ψ ε σ θ ε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγόντα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου».

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ
Γραμματεὺς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

“ΘΛΙΒΟΜΕΝΟΙ...,”

Διάφοροι δυσκολίαι τῆς ζωῆς. Ἐμπόδια, ἀτυχίαι καὶ συμφοραί. Ἀσθένειαι καὶ θάνατοι. Θλιβεραὶ εἰδήσεις καὶ σκέψεις μελαγχολικαί. Ἀνεκπλήρωτοι πόθοι καὶ διαψεύσεις ἐλπίδων. Ἄλλὰ, καὶ ἀπλᾶ, ἐνίοτε, καὶ ἀσήμαντα πράγματα καὶ γεγονότα. Μοιραῖαι συμπτώσεις καὶ ἀπευκταῖα περιστατικά. Ταῦτα πάντα, καὶ τὰ παρόμοια, μᾶς θλίβουν διαρκῶς. Πιέζουν τὴν καρδίαν μας καὶ διαταράσσουν τὴν ψυχικὴν μας γαλήνην. Μᾶς προκαλοῦν ὀλιγοψυχίαν καὶ ἀποθάρρυνσιν. Καί, ἐν γένει, τὴν λεγομένην θλίψιν, ἡ ὁποία εἶναι καρδιοβόρος καὶ καθιστᾷ τὸν βίον ἀβίωτον. Διότι ἐπιφέρει τὴν βαθμιαίαν ἀποχαύνωσιν τῆς ἡθικῆς μας συνειδήσεως καὶ παραλύει τὸ ψυχικόν μας σθένος, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται πρὸς τελεσφόρον ἀντιμετώπισιν τοῦ κακοῦ. Πονοῦμεν καὶ «περίλυπός ἐστὶν ἡ ψυχὴ μας ἕως θανάτου». Αἰσθανόμεθα ταραχὴν μεγάλην εἰς τὴν βαρυαλοῦσαν καρδίαν μας. Πικραίνόμεθα καὶ ἀπελπίζομεν. Κλαίομεν καὶ παραπονοῦμεθα. Ἀγανακτοῦμεν καὶ παραφερόμεθα. Καὶ προβαίνομεν, ἐνίοτε, εἰς ἀπρεπεῖς λόγους, καὶ βλαβερὰς ἐκδηλώσεις, ἕνεκα τοῦ σφοδροῦ μας ψυχικοῦ πόνου.

Φωνασκοῦμεν ἀναιδῶς καὶ καθυβρίζομεν τὰ πάντα ἀσυστόλως. Μισοῦμεν, καὶ καταρώμεθα, καὶ καταναθεματίζομεν, πράγματα καὶ ζῶα καὶ ἀνθρώπους. Αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν, τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ φαινόμενα. Ἄλλὰ καὶ τὰς ποικίλας, ἀκόμη, ἀντιξόους περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι προκαλοῦμεν, συνήθως, ἐξ ἀγνοίας, ἢ ἐπιπολαιότητος, καθὼς καὶ ἐν γνώσει, πολλάκις, ἐκ κακῆς νοοτροπίας καὶ ψυχοσυνθέσεως. Καὶ φθάνομεν, ὄχι σπανίως, μέχρι τοῦ φοβεροῦ σημείου νὰ βλασφημῶμεν τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερά. Καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν Θεόν. Κινδυνεύομεν, μάλιστα, νὰ ἀρνηθῶμεν, ὄχι μόνον τὴν πανσοφίαν καὶ τὴν παντοδυναμίαν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ πλάστου καὶ προνοητοῦ Πατρὸς μας Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ Αὐτὸν τὸν Ἴδιον. Καὶ ἡ ἀδικοιολόγητος δικαιολογία μας εἶναι, ὅτι θλιβόμεθα, ὅτι ἔχομεν θλίψεις!

Ἄλλ' ὑπάρχουν θλίψεις καὶ θλίψεις εἰς τὴν ζωὴν μας. Αἱ θλίψεις εἶναι πολλῶν καὶ διαφόρων εἰδῶν. Ὅλοι δὲ αἱ θλίψεις αὐταί, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, δὲν εἶναι, καὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται, τόσον σοβαραὶ καὶ ἐπικίνδυναι. Αἱ μεγάλαι καὶ μικραί, σωματικαὶ καὶ ψυχικαί, καὶ αἱ παντός, ἐν γένει, εἶδους, θλίψεις εἶναι ὅλαι σχετικαὶ καὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν φύσιν μας καὶ τὴν σωματικὴν ἢ ἠθικὴν ζωὴν. Ἀπαραίτητοι δέ, πολλάκις, καὶ χρήσιμοι, πρὸς ἠθικὴν μας διαπαιδαγώγησιν καὶ σωφρονισμόν, ἐφ' ὅσον ζῶμεν. Εἶναι μία ἀνάγκη, τρόπον τινά, τῆς ζωῆς μας. Μία εἰκὼν ἀποβαίνει ζωηρὰ διὰ τῆς φωτοσκιάσεως. Διὰ τῆς σκιάς ἀναδεικνύονται, ὡς γνωστόν, αἱ φωτεινὰ γραμμαί. Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐπακολουθεῖται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἡ ὄρεξις αὐξάνει καὶ ὁ χορτασμός εἶναι αἰσθητός καὶ εὐχάριστος μετὰ τὴν πείναν. Μετὰ τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἰδρώτας τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἐργασίας συνδυάζεται ἡ ἐπερχομένη ζωογόνος ἀνάπαυσις τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς νέαν ἐργασίαν καὶ καλλιτέραν δρᾶσιν: «Τὰ καλὰ κόποις κτῶνται», ὅπως λέγει ἡ γνωστὴ παροιμία. Ὅπως δὲ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι: «τοῖς πόνοις πωλοῦσιν ἡμῖν τ' ἀγαθὰ οἱ θεοί». Αἱ βροχαὶ καὶ οἱ ἄνεμοι, τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος καὶ ὁ καύσων τοῦ ἡλίου εἶναι αἱ ἀπαραίτητοι προϋποθέσεις καὶ οἱ χρήσιμοι παράγοντες τῆς καλῆς καλλιέργειας καὶ τῆς εὐδοκίμου γονιμότητος καὶ καρποφορίας τῆς γῆς.

Τὸ ἴδιον, λοιπόν, συμβαίνει καὶ μετὰ τὰς θλίψεις, ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ψυχικὴν καρποφορίαν τοῦ ἀνθρώπου. Θλίψεις πρέπει νὰ ἔχη καὶ ἔχει ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸν ἠθικὸν προορισμόν του, διὰ τὸν ὁποῖον ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ζωὴ εἶναι κίνησις. Ἡ κίνησις εἶναι ἐργασία

καὶ πόνος καὶ μόχθος, δηλαδὴ θλίψις. Ἄρα, ἡ θλίψις εἶναι ἡ ζωὴ. Ἐν ᾧ ἡ ἀργία καὶ ἡ νοθρότης εἶναι «μήτηρ πάσης κακίας». Καὶ ἐπιφέρει ἠθικὴν σῆψιν καὶ ὄλεθρον. Εἶναι σωματικὴ ἐξάντλησις καὶ πνευματικὸς μαρασμὸς. Εἶναι ἀσφυξία καὶ θάνατος. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴν ζωὴν καὶ, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ζῶμεν, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἐντολάς Του. «Ἐν Αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, κινούμεθα, καὶ ἐσμέν» καὶ «ἐν κόποις καὶ μόχθοις φαγῆ τὸν ἄρτον σου».

Αἱ μεγαλείτεροι θλίψεις, αἱ πλέον ὠφέλιμοι καὶ σωτηριώδεις, εἶναι αἱ θλίψεις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως. Ἡ βαθυτάτη λύπη, ὁ θλιβερὸς πόνος τῆς καρδίας, διὰ τὴν ἀπιστίαν μας εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ ἀγράφου ἠθικοῦ νόμου. Ἡ λύπη, ἡ διαπερῶσα, ὡς ρομφαία δίστομος, τὰς καρδίας μας καὶ προκαλοῦσα τὴν εἰλικρινῆ καὶ πραγματικὴν μετάνοιάν μας. Ἡ θλίψις, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται οἱ γνήσιοι καὶ εὐσεβεῖς χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἀσχοῦνται διαρκῶς. Καὶ εἶναι ἔτοιμοι ἐκάστοτε νὰ ὑποστοῦν τὰ πάντα. Ἐν ἀνάγκῃ, δέ, καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀκόμη νὰ θυσιάσουν «διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν», «ὑβρίζομενοι, διωκόμενοι, κακουχούμενοι...» διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀναδεικνυόμενοι, τοιουτοτρόπως, μάρτυρες τῆς πίστεως.

Διὰ μίαν τοιαύτην θλίψιν εἶχεν ὁμιλήσει ὁ Χριστὸς, ὅταν προεῖπεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του, καὶ τοὺς ὁπαδοὺς Του, καὶ εἰς ὄλους μας, ἐν γένει, τοὺς χριστιανούς: «Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε». Προσέθεσεν, ὅμως, καὶ τοῦτο: «Ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον». Διέθεσε, δηλαδὴ, καὶ τὴν θεῖαν δυνάμιν Του χάριν τῶν ἐκλεκτῶν χριστιανῶν, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἀντεπεξέλθουν κατὰ τῶν θλίψεων· ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσουν καὶ νὰ ἐφαρμόσουν ὅσα καὶ ὅπως πρέπει. Λίαν δὲ χαρακτηριστικῶς ἀναγράφει ταῦτα ὁ λαμπρὸς μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος Παῦλος: «Ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει». Δηλαδὴ, ὁ θλιβόμενος ὑπομένει, διότι δοκιμάζεται καὶ ἀσχεῖται, ὅπως ὁ ἀθλητὴς. Καὶ εἶναι ἀκλόνητος καὶ καρτερικὸς, διότι ἐλπίζει εἰς τὸν Θεόν, ὅτι μετὰ τὴν δυνάμιν Ἐκείνου θὰ ἐξέλθῃ θριαμβευτὴς καὶ ἐκ τοῦ φοβερωτέρου μαρτυρίου. Καὶ θὰ ἐπιτύχῃ τὴν σωτηρίαν τῆς αἰωνίας καὶ ἀθανάτου ψυχῆς του, ἡ σωτηρία δὲ εἶναι ὁ Κύριος καὶ μοναδικὸς προορισμὸς του, καθὼς εἶπε καὶ ὁ Χριστὸς: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν».

† Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΦΕΙΔΗΣ, δ. θ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς 19-1-56 ἀπενεμήθησαν αἱ κάτωθι συντάξεις, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς κρατήσεως, πρὸ πάσης καταβολῆς συντάξεως, τῶν ἐν ταῖς εἰσηγήσεσι σημειουμένων ὡς ὀφειλομένων χρηματικῶν ποσῶν ἐξ ἀσφαλιστρῶν: 1) Λόγω γήρατος. Εἰς τοὺς αἰδεσιμωτάτους: α) Πρεσβύτερον Εὐστάθιον Ἀβραμίδην τοῦ Σωτηρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ν. Κατερλῆ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 3ης Ἰανουαρίου 1956. β) Πρεσβύτερον Ἀθανάσιον Μαρχολέφαν τοῦ Κωνσταντίνου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Λυκοχίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1955. γ) Πρεσβύτερον Νικόλαον Πετρίδην τοῦ Ἐλισσαίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Κυδιάντα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1955. δ) Πρεσβύτερον Βασίλειον Καμβύσην τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Βουναρίων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1955. ε) Πρεσβύτερον Γεώργιον Τέντεν τοῦ Ἀντωνίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Κοχύλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σύρου, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1955. ς) Πρεσβύτερον Κων)νον Παπαγεωργίου τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σερνικακίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φωκίδος, ἐκ δρχ. 533 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1955 μέχρι 31 Μαΐου 1955 καὶ ἐκ δρχ. 586 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1955.

2) Λόγω προώρου θανάτου. Εἰς τὰς κυρίας: α) Πρεσβυτέρα Πανάγιω χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 9)10)1955 Πρεσβυτέρου Ἀντωνίου Καβουρίδη τοῦ Βασιλείου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Μικραβάλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 421 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1955. β) Πρεσβυτέραν Ζωὴν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 31ην Αὐγούστου 1955 Πρεσβυτέρου Χριστοφόρου Μιχαηλίδου τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Σκοτούσης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερῶν, ἐκ δρχ. 449 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1955. γ) Πρεσβυτέραν Σοφίαν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 30ην Νοεμβρίου 1955 Πρεσβυτέρου Γεωργίου Γώγου τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Κνισόβου— Ἀργιθέας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας τῆς Ἀγγελικῆν, Ἰφιγένειαν, Φερονίκην καὶ Ἀλίην, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1955.

Μετεβιβάσθησαν αἱ συντάξεις: α) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 24ην Δεκεμβρίου 1955 συνταξιούχου Πρεσβυτέρου Δημοσθένους Παπαφράχου τοῦ Κωνσταντίνου, εἰς τὴν Πρεσβυτέραν αὐτοῦ Ἀγγελικὴν καὶ τὴν ἀγαμὸν θυγατέρα τοῦ Ἀνδρονίκην, ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1956 καὶ ἐκ δρχ. 455 μηνιαίως. β) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 6ην Δεκεμβρίου 1955 συνταξιούχου Πρεσβυτέρου Ἰωάννου Καναβιτσᾶ τοῦ Γρηγορίου εἰς τὴν Πρεσβυτέραν αὐτοῦ Εὐανθίαν, ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1956 καὶ ἐκ δρχ. 385 μηνιαίως.

Ἐχορηγήθησαν ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα: Εἰς τοὺς καταστάντας συνταξιούχους τοῦ Ταμείου αἰδεσιμωτάτους: α) Εὐστάθιον Ἀβραμίδην τοῦ Γεωργίου δρχ. 3.070, β) Ἀθανάσιον Μαρχολέφαν τοῦ Κων)νου δρχ. 2.960, γ) Νικόλαον Πετρίδην τοῦ Ἐλισσαίου δρχ. 2.960, δ) Βασίλειον Καμβύσην τοῦ Γεωργίου δρχ. 2.960, ε) Γεώργιον Τέντεν τοῦ Ἀντωνίου δρχ. 2.960, ς) Κων)νον Παπαγεωργίου τοῦ Γεωργίου δρχ. 2.960 καὶ τὰς Πρεσβυτέρας κυρίας: α) Πανάγιω Καβουρίδου τοῦ Ἀντωνίου δρχ. 2.370, β) Ζωὴν Μιχαηλίδου τοῦ Χριστοφόρου δρχ. 3.030, 3) Σοφίαν Γώγου

τοῦ Γεωργίου καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας τῆς Ἀγγελικῆς, Ἰφιγένειαν, Φερωνίκη καὶ Ἀλίκη δρχ. 3.060.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ. Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς 26-1-56 ἀπεφασίσθη, νὰ μὴ κοινοποιηθῶσι αἱ περὶ συνταξιοδοτήσεως κανονιστικαὶ ἀποφάσεις αὐτοῦ τῆς 24-9-55, 14-12-55 καὶ 19-1-56 εἰς τοὺς ὡς κάτωθι ἐνδιαφερομένους. πρὶν ἢ τακτοποιηθῶσι τὰ χρεωστικὰ τῶν ὑπόλοιπα διὰ τοῦ συμφηρισμοῦ τῶν δεδουλευμένων συντάξεων καὶ τοῦ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματος, ἢ διὰ τῆς καταβολῆς ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων τῶν ὀφειλομένων ὑπολοίπων, ἦτοι : 1) Εἰς τοὺς αἰδεσιμωτάτους : α) Πρεσβύτερον Νικόλ. Μ. Πατσέλην ὀφείλοντα 9.274,35, δρχ. β) Πρεσβύτερον Νικόλ. Πετρίδην ὀφείλοντα 7.370,00 δρχ., γ) Πρεσβύτερον Βασίλ. Καμβύσην ὀφείλοντα 10.103,00 δρχ. καὶ β) Εἰς τὰς κυρίας : α) Πρεσβυτέραν Ἀγγελικὴν Γ. Μητροπούλου, ὀφείλουσαν 9.833,75 δρχ., β) Πρεσβυτέραν Ἀμαλίαν Κ. Μπώκου, ὀφείλουσαν 8.641,60, δρχ., γ) Πρεσβυτέραν Ἀσῆμω Ἀρ. Κουτσοσπύρου ὀφείλουσαν 9.664,75 δρχ., δ) Πρεσβυτέραν Μυροφόραν Θ. Μαυροπούλου, ὀφείλουσαν 6.525,50 δρχ., ε) Πρεσβυτέραν Σοφίαν Γώγου, ὀφείλουσαν 9.432,00 δρχ.

Ὅμοιος, κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν, ἀπεφασίσθη νὰ μὴ εἰσάγηται ἐφεξῆς πρὸς ἐγκρισὶν οὐδεμία αἰτήσις συνταξιοδοτήσεως, ἐὰν δὲν ἔχη προηγουμένως ἐξοφληθῆ τὸ χρεωστικὸν ὑπόλοιπον, ἢ τοῦλάχιστον τοῦτο δὲν καλύπτεται διὰ συμφηρισμοῦ τῶν δεδουλευμένων συντάξεων καὶ τοῦ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήψεως τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως συνταξιοδοτήσεως.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδες. Ἐφημέριον Μεταμορφ. Σωτήρος, Λεωφόρος Συγγροῦ Ἐνταῦθα : Ζητηθέντα μέσφ κατηχητοῦ ἐνορίας σας εἰς τὴν Κατηχητικῶν σὰς ἀπεστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. — **Αἶδες.** Ἀθαν. Ρούκαλην, Φλώριναν : Παραγγεληθέντα βιβλία μέσφ κ. Παπαδοπούλου, φοιτητοῦ Θεολογίας, σὰς ἀπεστάλησαν, πλὴν τῆς «Μεγάλης Ἑβδομάδος» ἐξαντηθείσης, μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ ἱερᾶς Μητροπόλεως σας. — **Αἶδες.** Σπυρ. Σπυροπούλου, Κακαλιτρην, Κουρτεσί : Ἡλίας : Ζητούμεναι ἀκολουθίαι δὲν ὑπάρχουσι ἐνταῦθα. Ζητήσατέ τας ἀπὸ τὰς ἱερᾶς μονὰς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου. Ἐφ' ὅσον εἶσατε τακτικὸς εἰς τὰς καταβολὰς σας πρὸς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ὀφείλετε μόνον διαφορὰς ἐπιδομάτων πολυτεῦς ὑπηρεσίας· βλέπε «Ἐφημέριον» παρελθ. ἔτους 1955 σελ. 213. — **Πανοσιολ.** Ἀρχιχ. Δοσίθεον Ἀνδριανόπουλον, Βόλον : Συνδρομὴ σας Πατρολογίαν ἐλήφθη καὶ σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις· εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδες.** Κων/νον Γαζήν, Κοζάνην : Συνδρομὴ σας Πατρολογίαν ἐλήφθη καὶ σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις· εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδες.** Ἀνδρέαν Παλαιολόγου, Ροδίου Αἰγιαλείας : Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 10 φύλλα ἑβδομαδιαίως. Ἐκ τῶν ζητούμενων βιβλίων Παρακλητικὴ δὲν ὑπάρχει· τὸ Πεντηκοστάριον τιμᾶται 160 δραχμάς, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον πανόδετον μὲν 150 δραχμάς δερματόδετον δὲ 190. Ταῦτα δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν παρ' ἑτέρου ἐκδότου, τοῖς μετρητοῖς. Διὰ τὴν «Φωνὴν Κυρίου» ἐπιβαρύνσθε μὲ 6 λεπτά κατὰ φύλλον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ταχυδρομικῶν. — **Αἶδες.** Εὐστάθ. Φιλιππόπουλον, Βεργουβίτσιαν Ἀκράτας : Ἀριθμὸς ἀποστελλομένων φύλλων «Φωνῆς Κυρίου» ἐτακτοποιήθη. Τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίας 20-12-55 φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου» ἦτο τριπλοῦν (22, 23 καὶ 24) τὸ δὲ ὑπὸ ἡμερομηνίας 1-15 Νοεμβρίου 1955 διπλοῦν (20 καὶ 21). — **Αἶδες.** Γ. Μπιλιάγκαν, Γανό-

χωρα Κατερίνης: Πεντηκοστάριον και Μηναίον Φεβρουαρίου σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. Ἐπιταγὴ σὰς 315 δραχμῶν ἐλήφθη και σὰς ἐστάλη ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδεο.** Ἰ. Μαρίνον. Ὅριον Εὐβοίας: Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὰ περιοδικὰ «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» και «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιτολήν σας. Ζητηθέντα εἶδη Καταχητικῶν σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ τὸ ἕτερον βιβλίον δὲν ἀνευρέθη. — **Αἶδεο.** Δροσινὸν Γεωργιάδην, Γιαννισὰ: Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὸ δελτίον «Φωνὴ Κυρίου» δι' 600 φύλλα ἑβδομαδιαίως. Ἐπιβαρύνουθε μὲ 6 λεπτὰ κατὰ φύλλον, συμπεριλαμβανομένων και τῶν ταχυδρομικῶν. Ταῦτα δύνασθε νὰ ἐμβάζετε κατὰ μῆνα ἢ και τριμηνίαν διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς: Ἀποστολικὴν Διακονίαν Ἰω. Γενναδίου 14 Ἀθήνας, ἀναγράφοντες εἰς τὸ σχετικὸν ἀπόκομμα τῆς ἐπιταγῆς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐμβάσματος. — **Αἶδεο.** Ἐφημέριον Μεταμορφωτοῦ Σωτήρος, Σκάλαν Λακωνίας: Ὁφειλὴ ἱεροῦ Ναοῦ σας εἰς τὸ δελτίον «Φ. Κυρίου» ἀνέρχεται συνολικῶς εἰς δραχμὰς 248, προερχομένη ἐξ ὑπολοίπου τῶν μηνῶν Μαΐου, Ἰουνίου και Ἰουλίου ἐκ δραχ. 21 και ἐκ συνολικῆς ὀφειλῆς τῶν μηνῶν ἀπὸ Αὐγούστου 1955 μέχρι και Ἰανουαρίου 1956 ἐκ δραχμῶν 227. Ἐχετε ὑπ' ὄψιν, διὸ εἰς αὐτὰ συμπεριλαμβάνονται και τὰ ταχυδρομικὰ τῆς ἀποστολῆς, ἅτινα ἐπιβαρύνουν τὸν ἱερὸν Ναόν. — **Παύσο.** ἱερομ. Μακάριον Τριτσηλῶν, Λεμάτια Καβάλλας: Οἱ τόμοι τοῦ «Ἐφημερίου» σὰς ἀποστέλλονται μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. Ἐπηκολούθησε λῆψις ἐπιταγῆς και σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις. — **Αἶδεο.** Σπυρ. Παπαγεωργίου, Βρούσιν Καρουστίας: Ἐνεγράφη ὁ ἱερὸς Ναός σας Ἀγίας Τριάδος συνδρομητῆς εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 70 φύλλα ἑβδομαδιαίως. Ζητηθεῖσαι εἰκόνες Κατηχητικῶν σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. Συνδρομὴ σας εἰς τὸ περιοδικὸν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» ἐκ δραχμῶν 60 ἐλήφθη και σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις. — **Αἶδεο.** Ἀναστάσιον Παπαϊωάννου, Ἄγιον Γεώργιον Βελιστινίου: Ὁ τόμος τοῦ «Ἐφημερίου» 1955 σὰς ἐστάλη μετὰ σχετικῆς ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως κρατούμεν εἰς διάθεσιν σας δραχμὰς 5. — **Αἶδεο.** Εὐάγ. Ἀνδρέου, Πόρον Τροιζηνίας: Δραχμαὶ 493 ἐλήφθησαν και σὰς ἀποστέλλονται σχετικαὶ ἐξοφλητικαὶ ἀποδείξεις εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθεῖσαι εἰκόνες σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. — **Αἶδεο.** Σάββαν Χατζηθάκην, Λέρον: Δι' ὑπ' ἀριθμ. 1783 ἐπιταγῆς σας ἐπληρώθησαν 10 Ἡμερολόγια πρὸς 20 δραχμὰς ἕκαστον, ἐπειδὴ ὀπισθεν τῆς ἐπιταγῆς ἐγράφατε οὕτω ἐστάλησαν. Ἀπομένει ἡ παλαιὰ χροσῶσις τῶν 199 δραχμῶν ἀνοικτὴ ἀναμένονεν νέον ἔμβασμά σας πρὸς ἐξόφλησιν. Σὰς ἀποστέλλομεν ζητούμενον Ἰερατικὸν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. — **Αἶδεο.** Ἐφημέριον Ἄγ. Σπυρίδωνος, Ροδοδάφνην Αἰγίου: Περίπτωσις ἀπαλλαγῆς δὲν προβλέπεται: δύνασθε ὅμως κατὰ δόσειν νὰ ἐξοφλήσετε τὸν λογαριασμόν σας. — **Αἶδεο.** Γ. Σκεύην, Μάρι Ἀσωνίδιον: Ζητούμενα Ἐκκλησιαστικὰ Ἡμερολόγια σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. — **Αἶδεο.** Κων/νον Παπανίκον, Ἐπαινιατὰ Ἐδουτανίας: Ζητούμενοι τόμοι «Ἐφημερίου» και «Φωνῆς Κυρίου» σὰς ἐστάλησαν ἐχρῶσθητε μὲ δραχμὰς 28. — **Αἶδεο.** Τρύφ. Τρυφωνόπουλον, Κυλλήνην Ἠλείας: Ζητούμενα βιβλία, πλὴν ἑνὸς «Ὁ Χιτῶν» μὴ ὑπάρχοντος, σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσωτικοῦ. — **Αἶδεο.** Θεόκλητον Κυπαρίσσην, Βισταγὴν Ἀμαρίου: Ζητηθέν Ἡμερολόγιον σὰς ἐστάλη κάπως ἄργά, διότι καθυστέρησεν ἡ ἔκδοσις του. Σὰς ἐχρῶσαμεν μὲ 5 δραχμὰς, διότι τοῦτο τιμᾶται εἰς 20 δραχμὰς και οὐχι 15 τὰς ὁποίας μᾶς ἐστείλατε ἀναμένονεν και τὸ ὑπόλοιπον πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ λογαριασμοῦ σας. Ἐπηκολούθησε λῆψις ὑπολοίπου και σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξόφλησις. — **Αἶδεο.** Στέφ. Τσιαπίλην, Μολυβδοσκέ-

παστον Κορίνθης: Ἐνεγράφη ὁ ἱερός Ναός σας συνδρομητῆς τόσον εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» δι' 20 φύλλα ἑβδομαδιαίως, ὅσον καὶ εἰς «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» δι' 6 τεύχη μηνιαίως. Ζητούμενα σήματα καὶ βιβλίον ὡς ἐστάλησαν ἔχρωσθήτε μὲ 5 δραχμάς, διότι ἡ ἀξία τούτων ἀνέρχεται εἰς 35 δραχμάς καὶ οὐχὶ 30, τὰς ὁποίας ἐστείλατε ἀναμένομεν τὸ ὑπόλοιπον εἰς ἐξοφλήσιν τοῦ λογαριασμοῦ σας.—**Αἶδεο.** **Χαράλαμπος Στακατάκη, Καπετανιάδης** Ἡρακλείου: Ὑποβάλλετε εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. αἰτησίαν σας δυνάτως χροσσημασμένην καὶ κληρικουσημασμένην ζητοῦντες πιστοποιητικόν, ὅτι δὲν εἶσθε ἠσφαλισμένος εἰς αὐτό. Ἐν τῇ αἰτήσῃ σας δεόν νὰ ἀναφέρετε τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν ἠσφαλίσθητε τὴν αἰτησίαν σας δεόν νὰ συνοδεύῃ 5δραχμον κοινὸν χαρτόσημον καὶ 5δραχμον κληρικουσημον.—**Αἶδεο.** **Χρυσός. Κασάπογλου,** Ἄβατον Σάνθης: Δύνασθε ν' ἀποχωρήσετε τῆς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας, μόνον ὅταν συμπληρώσετε τὸ ὅριον τῆς ἡλικίας, ἧτοι δι' 75ον ἔτος ἢ ὅταν συμπληρώσετε 35ετῆ ὑπηρεσίαν, ἢ ὅταν, τυχόν, καταστήτε ἀνίκανος διὰ λόγους ὑγείας, βεβαιουμένους ἐνόρκως κλπ. κατὰ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἐφ' ὅσον εἰς τὴν περιπτώσιν σας οὐδεὶς τῶν ἀνωτέρω λόγων συντρέχει δὲν δύνασθε νὰ παραιτηθῆτε. Ζητούμενος τιμοκατάλογος ὡς ἐστάλη.—**Αἶδεο.** **Σπυρ. Κορμαρῆν, Πολύκαρπον Καστοριάς:** Ζητούμενα βιβλία ὡς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσσημασμοῦ ἀναμένομεν ἔμβασμά σας.—**Αἶδεο.** **Νικόλ. Κεφάλαν, Λαφνούλαν Ἰωαννίνων:** Διὰ τὰ δικαιολογητικὰ νοσηλείας σας ὡς ἐγράψαμεν εἰς τὸν «Ἐφημέριον» παρελ. ἔτους (σελ. :65), ὅτι δὲν ἀνευρέθησαν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. Γράματὴ μας λεπτομερῶς πῶς καὶ μέσῳ τίνος ἐστάλησαν καθὼς καὶ ἀριθμὸν πρωτοκόλλου καὶ ἡμερομηνίαν ἀποστολῆς καὶ πᾶν σχετικὸν στοιχεῖον, διὰ νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσωμεν.—**Αἶδεο.** **Σπυρὶδ. Ἀθανασίου, Ν. Ἀρτιάκη Χαλκίδος:** Δοχ. 100 ἐλήφθησαν καὶ ὡς ἀποστέλλονται σχετικαὶ ἐξοφλητικαὶ ἀποδείξεις ἐνχαριστοῦμεν.—**Αἶδεο.** **Γεώργ. Βοτσιάνην, Κακούριον Τριπόλεως:** Ζητηθεῖσαι εἰκόνες Κατηχητικῶν ὡς ἐστάλησαν μετὰ σχετικῆς ἐξοφλήσεως. Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὸ περιοδικὸν «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» διὰ 30 τεύχη μηνιαίως. Ταῦτα ἐπιβαρύνονται μὲ 70 λεπτά ἕκαστον, μειωμένα ὅμως κατὰ 20%, ὅπερ θὰ διατεθῇ κατὰ τὴν θέλησιν σας. Ἀντιμισθον ἐμβάλλετε κατὰ μῆνα ἢ τριμηνίαν διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς: Ἀποστολικὴν Διακονίαν Ἰω. Γενναδίου 14 Ἀθῆνας.—**Αἶδεο.** **Σπυρ. Νταουντάκη Μαράλια Κυρίου** μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ε. ἔ. δραχμαὶ 21.—**Αἶδεο.** **Ἀνδρέαν Λυσιμάχου, Μαυραζέους Σάμου:** Ζητούμενα ἀκολουθία Ἁγίας Σκέπης ὡς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσσημασμοῦ. Ὀφειλή σας εἰς τὸ περιοδικὸν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» ἀνέρχεται εἰς ἐξήκοντα δραχμάς μέχρι τέλους 1955.—**Αἶδεο.** **Δημήτριον Τζούβελην, Θούριαν Καλομῶν:** Ἡ «Φωνὴ Κυρίου» ὡς ἐστάλη τῇ ἐντολῇ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως σας Ἡ ὄφειλή σας ἀνέρχεται εἰς δραχμάς 94.—**Αἶδεο.** **Ἀναστάσιον Σχίζαν, Σέρβον Γορτυνίας:** Δι' ἀποσταλέντα εἶδη Κατηχητικῶν κ.λπ. ἐχρεώθητε μὲ δραχμάς 66,50 ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὸ περιοδικὸν «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» δι' 75 τεύχη μηνιαίως. Ἐκαστον τεῦχος ἐπιβαρύνεται μὲ 70 λεπτά. Τῆς τιμῆς ταύτης γίνεται ἐκπτώσις 20% εἰς διάθεσιν σας.—**Αἶδεο.** **Γ. Μπίλιαν, Φοινίκιον Μολάων:** Ἀριθμὸς ἀποστελλομένων φύλλων «Φωνῆς Κυρίου» ἐτακτοποιήθη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας ἢ ὄφειλή σας εἰς αὐτὴν ἀνέρχεται μέχρι τέλους Μαρτίου εἰς δραχμάς 85. Ζητούμενα εἶδη Κατηχητικῶν ὡς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χροσσημασμοῦ.—**Αἶδεο.** **Γ. Πανταζῆν, Σφενδάμην Κατερίνης:** Ἐπιστραφέντα δελεῖα ἐξαγωγῆς ἐντύπων ἐλήφθησαν. Ἐκδοσις Μηνιαίων μάλλον θὰ βραδύνη. Μὴ ἐπιμένετε εἰς τὴν

ἐπιστροφὴν τῶν Μηναίων, ἀγορασθέντων ὑφ' ἡμῶν παρὰ τοῦ ἐκδότου τοῖς μετρητοῖς πρὸς ἐξυπηρέτησίν σας, διότι μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ ἐπιστρέψωμεν. — **Αἶδες.** **Ἰωάννην Δαζαρίδην, Γκρομπιανὴν Δροσινούπολεως:** Ἐκ τῶν ζητούμενων βιβλίων σὰς ἐστάλησαν μόνον τὰ ὑπάρχοντα τεύχη τῶν «Βίων τῶν Ἁγίων» Μ. Γαλανοῦ. Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία ἐξητηλήθη Χριστιανικὴ Ἑθικὴ δὲν σὰς ἀποστέλλεται, ἵνα μᾶς διασαφήσητε τίνας συγγραφάς. — **Αἶδες.** **Δημήτριον Θεοδωρίδην, Χρυσούπολιν Καβάλας:** Ζητούμενοι τόμοι καὶ τεύχη περιοδικῶν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι», «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» καὶ «Φωνὴ Κυρίου» σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. — **Αἶδες.** **Γεώργιον Γούλαν, Δροσοπηγὴν Ἄρτης:** Ζητηθέντες 20 Ἡμεροδεῖκται 1956 σὰς ἐστάλησαν ὑπολειφθεῖσαι 48 δραχμαὶ ἐξ ἐπιταγῆς 240 δραχμῶν διετέθησαν ἐναντι ὀφειλῆς Ἡμεροδεικτῶν τοῦ 1955, δι' οὗς ὀφείλετε εἰσεῖν δραχμὰς 192 ὁμοίως ὀφείλετε δι' ἀποσταλέντια βιβλία 68 δραχμὰς. Ἐπιταγὴ 112 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ἐξόφλησις τοῦ περιοδικοῦ «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά». Κατὰ τὴν Διαθήκην, τόμος 1955 τοῦ περιοδικοῦ «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» καὶ τιμοκατάλογος ἐστάλησαν ἐπ' ὀνόματί σας μετὰ σχετικῶν χρεωστικῶν. Ἐγγραφαὶ καὶ μεταβολαὶ τῶν συνδρομητῶν τοῦ περιοδικοῦ «Τὸ Χαρ. Σπίτι» ἔγιναν. Ἡ ἀνωμαλία ὀφείλεται εἰς τὴν ἀσφαιρίαν τοῦ ἐπιστολικοῦ δελταρίου σας καὶ τῆς ἐπιταγῆς. — **Αἶδες.** **Δημήτρ. Σιδέρην, Χώραν Σάμου:** Ζητηθεὶς τιμοκατάλογος σὰς ἐστάλη. Τὰ ταχυδρομικὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν βιβλίων ἐπιβαρύνουν τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν. — **Αἶδες.** **Χαράλ. Καραθανάσην, Βάλακαν Ἡλείας:** Ζητούμενον βιβλίον ἡ τιμὴ εἶναι Ὁρολόγιον 80, Τριῶδιον καὶ Πεντηκοστήριον ἀνὰ 160, Ἀπόστολος 65 καὶ Ἀκολουθία Μεγ. Τεσσαρακοστῆς 16 δραχμαὶ. — **Αἶδες.** **Κων/νον Γαλιώταν, Μελιβοϊαν Λαρίσης:** Ζητούμενον Παλιῆριον ἐστάλη ἐπ' ὀνόματι ἱεροῦ Ναοῦ σας μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ ἀγαμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες.** **Δημήτριον Τσιαδῆν, Κέραμον Χίου:** Ἱερὸς Ναός σας ἐνεγράφη συνδρομητικῆς εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 40 φύλλα ἑβδομαδιαίως. Οὗτος ἐπιβαρύνεται μὲ 6 λεπτὰ κατὰ φύλλον, συμπεριλαμβανομένων τῶν ταχυδρομικῶν. Ἐλλείπον φύλλον περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» σὰς ἀποστέλλεται. — **Αἶδες.** **Δημήτρ. Μιχαλέττον, Ἁγίου Νικόλαου Βοιωτῶν:** Τόσον αἰ 93 ὅσον καὶ αἰ 35 δραχμαὶ ἐλήφθησαν καὶ ἐξεδόθησαν αἰ ὑπ' ἀριθμ. 6862 καὶ 8551 ἀποδείξεις ἐξοφλήσεως τῆς ὀφειλῆς σας εἰς τὸ δελτίον «Φωνὴ Κυρίου». Εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδες.** **Ἀπόστολον Φαφούτην, Ἀργινοῦν Ἰδραχμαὶ 36** ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδες.** **Στέφανον Πουταχίδην, Οἰνὴν Κοζάνης:** Διαδικασίαν ἀποχωρήσεως τῆς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας διὰ λόγους ὑγείας βλέπετε εἰς τὸν «Ἐφημέριον» τοῦ 1955 σελ. 61. Εἰς περίπτωσιν ἐξόδου λόγφ ὑγείας θὰ ὑποβάλετε αἴτησιν χορηγήσεως συντάξεως εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., συνοδουμένην μὲ ἀντίγραφα χειροτονηθῆσιν ἐγγράφων καὶ διορισμοῦ σας, ἀπολυτήριον ἐκ τῆς ὑπηρεσίας λόγφ ἀσθενσίας, φύλλον διακοπῆς τῆς μεθοδοσίας σας καὶ πιστοποιητικὸν οἰκογενειακῆς καταστάσεως. Θὰ λάβετε σύνταξιν μὲν 642 δραχμὰς ἐφ' ἅπαξ δὲ 3110 δραχ. περίπου. — **Αἶδες.** **Γ. Σακελλάρην, Ἐρυθρὰς Μεγαρίδος:** Ζητούμενοι τόμοι τῶν περιοδικῶν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» σὰς ἐστάλησαν καὶ σὰς ἐχρῶσαμεν μὲ δραχ. 40. Διὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς διευθύνσεώς σας εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» ἐπεστήθη ἡ προσοχὴ τοῦ ἄρμόδιου ὑπαλλήλου πρὸς τακτοποίησιν. — **Αἶδες.** **Κυριάκον Γιαννόπουλον, Δόξαν Γορτυνίας:** Ἡ Πατρολογία ἐκδίδεται εἰς τὸ πρωτότυπον κείμενον. Σὰς ἀποστέλλομεν 50 φύλλα τῆς «Φωνῆς Κυρίου» διὰ 4 ἑβδομάδας. Ἐχετε ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲν ἐγγράφονται ἄτομα ὡς συνδρομηταὶ διὰ μεμονωμένα φύλλα, διότι τοῦτο εἶναι τεχνικῶς ἀδύνατον. Οἱ ἱ. Ναοί, ἡ καὶ

ἄτομα, δύνανται νὰ προμηθεύονται ὠρισμένον ἀριθμὸν πρὸς δωρεὰν διανομήν, καταβάλλοντες δι' αὐτὰ 6 λεπτά κατὰ φύλλον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ταχυδρομικῶν. — **Αἶδεο. Γεώργιον Παναγιώτου, Π. Τριοβασίλου** Μήλου: Ὁ Ναός σας ἐνεγράφη συνδρομητῆς εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 50 φύλλα ἐβδομαδιαίως. Διὰ τὴν οικονομικὴν ἐπιβάρυνσιν ἰσχύουν τὰ ἀνωτέρω. Εὐθὺς ὡς ληφθῆ ἢ ἐπιταγὴ σας θὰ σὰς σταλοῦν αἱ σχετικαὶ ἀποδείξεις. — **Αἶδεο. Εὐάγγελον Οἰκονομόπουλον, Ἁγ. Βασιλείου Κωνουρίας**: Ζητούμενα τεύχη «Ἐφημερίου» σὰς ἐστάλησαν. — **Αἶδεο Κων)νον Γεωργαλῆν, Βασιλόπουλον Σηρομέρον**: Δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν παρ' ἄλλου ἐκδότου (τοῖς μετρητοῖς) Τριφύδιον καὶ Πεντηκοστήριον πρὸς 160 δραχμὰς ἕκαστον. Διευθυντικὴν φυλλάδα διαθέτει ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐπίσημον (τὸ Ἱερατικὸν) καὶ ταύτην μόνον δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν. — **Αἶδεο. Δημήτ. Μαμαλικόπουλου, Σταυρούπολιν Σάνθης**: Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὴν «Φ. Κυρίου» διὰ 10 φύλλα ἐβδομαδιαίως: ἐπιβαρύνεσθε, ὡς ἀνωτέρω, μὲ 6 λεπτά κατὰ φύλλον, συμπεριλαμβανομένων τῶν ταχυδρομικῶν. — **Αἶδεο. Σωτήρ. Νιτολόπουλου, Δραγασιὰν Βοῖου**: Δραχμαὶ 44 ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἀποστέλλονται σχετικαὶ ἐξοφλητικαὶ ἀποδείξεις: εὐχαριστοῦμεν. Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 20 φύλλα ἐβδομαδιαίως. Ἀλλαγὴ διευθύνσεως ἐγένετο. — **Αἶδεο. Στυλ. Καλογεράκη, Ἁγίου Ἰωάννην Ἀμαρίου**: 40 δραχμαὶ ἐλήφθησαν καὶ ἔναντι τούτου σὰς ἐστάλησαν οἱ τόμοι τῶν περιοδικῶν «Τὸ Χαροῦμένο Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαροῦμενα Παιδιά». Ἀκολουθία τοῦ Ἀγαπήστου καὶ βιβλίον Καταβασίων τοῦ ἐνιαυτοῦ σὰς ἐστάλη μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. Ζητούμενας ἀκολουθίας δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν παρὰ τοῦ ἐκδότου τοῖς μετρητοῖς, ἤτοι δραχ. 23. — **Αἶδεο. Ἀνδρέαν Νικολάου, Κέρκεσι Καλαβρύτων**: Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὴν Πατρολογία καὶ σὰς ἀπεστάλησαν οἱ πέντε ἐκδοθέντες τόμοι μετὰ τοῦ ζητούμενου Τριφύδιου καὶ σχετικοῦ χρεωστικοῦ ἀγαμένομεν ἔμβασμά σας. Μηνῆα δὲν ἐξεδόθησαν εἰσέιν. — **Αἶδεο. Ἀθαν. Παπαθωμᾶν, Σπύρτον Ἀμφιλοχίας**: Ἐνεγράφη συνδρομητῆς ὁ Ναός σας εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 30 φύλλα ἐβδομαδιαίως. Διὰ τὰς οικονομικὰς ὑποχρεώσεις βλέπετε ἀνωτέρω. — **Αἶδεο. Δημήτρ. Χριστοδούλου, Νερομύλους Βόλου**: Δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν τὰς ζητούμενας ἱεράς Ἀκολουθίας ἀπὸ τὸν ἐκδότην των τοῖς μετρητοῖς ἀποστείλατε 23 δραχμὰς, ἵνα τὰς ἀποστελλώμεν. — **Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἱεζεκιήλ, Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον Φαρσάλου**: Ἐνεγράφητε συνδρομητῆς εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 500 φύλλα ἐβδομαδιαίως. Ἐπιβαρύνεσθε μὲ 6 λεπτά κατὰ φύλλον συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ταχυδρομικῶν. Ταῦτα δύνασθε νὰ ἐμβάζητε κατὰ μῆνα ἢ καὶ τριμηνίαν. Συνδρομητὰς διὰ τὰ ἐκδιδόμενα βιβλία ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας δὲν ἐγγράφομεν, εἰ μὴ μόνον διὰ τὴν Πατρολογίαν ἐφ' ἧσον ἐπιθυμεῖτε. Λοιπὰ βιβλία δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν καὶ νὰ μᾶς τὰ ἐξοφλήσῃτε κατὰ δόσεις: σὰς ἀποστέλλομεν τὸν τιμοκατάλογον καὶ ἀγαμένομεν παραγγελίαν σας. Ὁ τόμος τοῦ «Ἐφημερίου» τοῦ 1955 σὰς ἐστάλη μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ.

Δι' ὅ, τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
 Πρὸς τὸν **Αἶδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον**
 Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰω. Γενναδίου 14, Ἀθήνας (τηλ. 72.112).
 Ὑπεύθυνος Τυπ/φείου : **Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδών.**